

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 Din, polletno 18 Din, leto 36 Din; za hudo
sensitivno razno Ameriko: četrletno 18 Din, polletno 34 Din, leto 68 Din; za
Ameriko letno 1 dolar. — Račun poštno hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 99.512.

Češkoslovaški narod se je poslovil od svojega predsednika Osvoboditelja

Ogromni sprevod je šel po zgodovinski poti, po kateri je prišel dr. Masaryk l. 1918. kot osvoboditelj v Prago

Na dostojanstven način se je v torek Praga poslovila od prvega predsednika svobodne češkoslovaške republike dr. Tomaža Garrigue Masaryka. Ogromne množice so se zbrale, da izkažejo tvorcu svobodne češkoslovaške države predsedniku Osvoboditelju poslednjo čast. Praga, ki je doživela že toliko svečanosti, še ni videla toliko ljudi, kakor se jih je zbralo v zadnjih dneh, da se poslednjič poslovilo od onega, ki jim je bil učitelj in voditelj. Na stotine posebnih vlakov je te dni pripeljalo v Prago na stotisoče ljudi iz vseh delov republike, a tudi iz tujine so prišla številna odposlanstva držav. Računajo, da je pogrebnim svečanostim prisostvovalo v Pragi nad dva milijona ljudi.

Že v ranih jutrnih urah so se v torek začele zbirati množice po praških ulicah, koder je šel pogrebni sprevod. Vojaštvo je ob sodelovanju legionarjev in sokolstva napravilo kordon, za katerim so se razvrstile nepregledne množice ljudstva. Nekateri so si že v ponedeljek zvečer poiskali pripravnejša mesta in so vso noč čakali, čeprav je bila noč hladna in je od časa do časa polahko rosilo

Zadnje slovo ob mrtvaškem odru

Kmalu po 8. so se začeli na prvem dvorišču v Hradčanih zbirati člani vlade in državnega zbora, člani senata in državnega zbora, tuja odposlanstva in visoki zastopniki vojske in odličniki. Člani pokojnikove rodbine so prispeli že prejšnji večer na Hradčane in so se zjutraj zgodaj zbrali okrog mrtvaškega odra, da se poslednjič poslovijo od pokojnika. Prišel je tudi predsednik republike dr. Beneš v spremstvu ministrskega predsednika dr. Hodže in predsednikov obeh zbornic ter skupno z njimi dolgo časa ostal ob mrtvaškem odru.

Nato so prenesli krsto iz Matiazeve dvorane na katafalk, ki je bil postavljen na prvem dvorišču poleg tribune, na kateri so zavzeli svoja mesta službeni predstavniki. Tu so bili zastopniki tujih državnih poselavstev, odposlanstva tujih vlad in državnih zborov, predstavniki vojske in drugi odličniki.

Poslovilni govor predsednika dr. Beneša

Ob napovedani uri so zadonele s Hradčanov fanfare in oznanile začetek pogrebnih svečanosti. Vrhovni inspektor češkoslovaške vojske general Syroví, ki je vodil sprevod, je izdal povelja, vojaški oddelki, postrojeni okrog katafalka, so prezentirali puške v pozdrav, nato pa je stopil na oder predsednik republike dr. Beneš ter se v imenu vse države poslovil od velikega pokojnika. V polurnem govoru je orisal lik pokojnega Masaryka njegovo veliko državniško delo, ki je dovedlo do osvobojenja in zedinjenja češkoslovaškega naroda, in o Masarykovi demokraciji, ki je in ostane najdragocenejša zapuščina, ki jo hoče češkoslovaški narod zvesto čuvati.

Pogrebni sprevod

Po govoru predsednika dr. Beneša so združeni pevski zbori zapeli staročeški husitski koral. Med Beneševim govorom in koralom je topništvo oddalo 101 strel, nato pa je med zvonjenjem zvonov v vseh cerkvah dal vrhovni inspektor češkoslovaške vojske Syroví znak za pričetek sprevoda.

Najvišji predstavniki češkoslovaške vojske so dvignili krsto s katafalka in jo položili na topovsko lafeto, v katero je bilo vpreženih šest konj. Na čelu sprevoda sta dva vojaka vodila s črnim pregrinjalom odetega belca, ki ga je pokojni Masaryk jahal na svojih izprehodih in ob vseh svečanih prilikah. Zatem so se razvrstili vojaški oddelki in njim je sledila lafeta s krsto. Za krsto so šli najprej sin Jan in hčerki Elisa in Olga z vnuki, nato pa predsednik dr. Beneš, predstavniki tujih državnih glavarjev in službena odposlanstva tujih vlad, med njimi v imenu francoske vlade podpredsednik Blum, predsednik romunske vlade dr. Tatarescu, predsednik jugoslovenske vlade dr. Stojadinović in drugi. Sledila so odposlanstva tujih državnih zborov, med njimi predsednik jugoslovenskega senata dr. Mažuranić, in predsednik jugoslovenske narodne skupščine Čirič.

S Hradčanov je krenil sprevod po istih ulicah, po katerih se je pokojni Masaryk leta 1918. vozil ob svojem povratku iz tujine v Prago kot Osvoboditelj. Turobno tišino, ki je zavladala, sta prekinjala samo peket konj in pridržano ihtenje množic. Počasi se je premikal sprevod skozi staro mesto do državnega zbora in od tam do mestne hiše, kjer se je krsta ustavila pred grobom neznanega junaka. Tu je bil zbran praški mestni svet s primatorjem (županom) dr. Zenklom na čelu. Sprevod je šel potem do Wilsonove železniške postaje.

Velikega pokojnika so pokopali poleg njegove soproge

Pred postajo se je lafeta s krsto ustavila pred glavnim vhodom. Tu je bil mimohod vojaških oddelkov, ki so se slednjič poklonili svojemu prvemu vrhovnemu poveljniku. Krsto so zatem prenesli na vlak in jo odpeljali v Lane, kjer so velikega predsednika Osvoboditelja začasno pokopali na vaškem pokopališču poleg njegove pokojne soproge Šarlote.

V Lane so se s posebnim vlakom odpeljali samo člani rodbine, preds. republ., člani vlade, odposlanstva narodnega predstavništva, zastopniki tujih državnih glavarjev in nekaj drugih odličnikov. Cerkvene obrede so opravili duhovniki staročeške evangeličanske cerkve.

★

Venec našega kralja

Predsednik vlade in zunanji minister dr. Stojadinović, ki se je udeležil pogreba predsednika Masaryka, je prispel v Prago v ponedeljek popoldne. Na postaji so dr. Stojadinoviča sprejeli in pozdravili predsednik češkoslovaške vlade dr. Hodža, zunanji minister dr. Krofta, vrhovni inspektor češkoslovaške vojske general Syroví, rumunski poslanik v Pragi Aureli, več generalov, višji uradniki zunanega ministrstva in osebje jugoslovenskega poslanstva. Dr. Stojadinović se je s postaje odpeljal na jugoslovensko poslanstvo, nato se je s člani jugoslovenskega odposlanstva šel poklonit pred mrtvaški oder predsednika Masaryka. Pri tej priliki je predsednik dr. Stojadinović položil vence v imenu Nj. Vel. kralja Petra II., Nj. Vis. kneza namestnika Pavla in kraljeve vlade. Vence so položili tudi predsednik senata dr. Mažuranić v imenu senata in predsednik narodne skupščine Stevan Čirič v imenu narodne skupščine. Nato so člani jugoslovenskega odposlanstva izkazali predsedniku Masaryku poslednje časti in ostali nekaj minut v pobožnem molku.

Po poklonitvi pred mrtvaškim odrom je dr. Stojadinoviča sprejel v avdienci predsednik republike dr. Edvard Beneš.

Ljubljana na dan pogreba

V Ljubljani se je pokazalo v torek še posebno na zunaj, da žaluje za Masarykom ter da ga je spremljala v duhu na njegovi zadnji poti. Mesto si je nadelo resnobno lice. Skoraj ni hiše, ki bi ne izvesila črne zastave.

V šolah ni bilo pouka in šolarji so se udeležili le šolskih maš, Akademsko mladina je posebno lepo počastila spomin Masaryka, ki je bil častni doktor ljubljanskega vseučilišča. Pred Masarykovim kipom, ki stoji v parku pred vseučiliščem, je organizirala častno stražo. Ob kipu sta vso noč goreli sveči in med pogrebom so plapolale plamenice.

Starostno zavarovanje je nujno potrebno izpopolnitve

Delavsko zavarovanje za onemoglost, starost in smrt je stopilo v veljavo 1. t. m. Zavarovanje pa ni takšno, da bi ga zdaj delavstvo lahko pozdravljalo. Na zborovanju, ki ga je sklical krajevni medstrokovni odbor v dvorani Delavske zbornice, se je pokazalo ne-

razpoloženje delavstva proti zavarovanju. Delavstvo zelo težko žrtvuje od skromnih plač številne odtegljaje, zato se mu zde prispevki za novo zavarovanje tem večje breme, čim manj si more obetati od njega. Zborovanje je vodil g. Mlinar.

Rente so nizke, prispevki pa občutni

Določbe zavarovanja je razložil g. Likar. Starostno zavarovanje pri nas je uvedeno po zakonu iz 1. 1922. in bi moralo po predpisih stopiti v veljavo že 1. julija 1925. Zavarovanje je obvezno in mu je zavezano v splošnem vse delavstvo, ki je zavarovano za primer bolezni in nezgod pri okrožnih uradih. Izvzeti so delavci, ki so že onemogli in zaradi tega ne morejo opravljati svojega poklicnega dela, nadalje že nad 70 let stari delavci in delavci, ki že prejemale pokojnino iz skladov ali ustanov javnopravnega značaja, in sicer najmanj 1500 dinarjev na leto. Med te delavce spadajo tudi zavarovanci pri Pokojninskem zavodu za nameščence v Ljubljani. Zakon v načelu ne dopušča prostovoljnega zavarovanja, pač pa samo podaljšanje obveznega zavarovanja s prostovoljnimi, ako delavec preneha biti zavarovanec okrožnega urada in bi si rad varoval pravico do starost. ali onemoglostne rente. Vendar mora zavarovanec prej plačati že najmanj 100 tedenskih prispevkov. Napačno bi bilo, če bi zdaj delavstvo zaradi novega zavarovanja razdrlo sklade, ki jih je zbralo pri nekaterih podjetjih za starostne in onemoglostne podpore. Bojazen, da bo zdaj Okrožni urad za zavarovanje delavcev pobral ta denar, je neupravičena. V korist delavstva je, da ohrani in vzdržuje nabrane sklade.

Prispevki delavstva za novo zavarovanje se sde delavstvu visoki. Dnevni prispevek znaša v celoti tri odstotke dnevne zavarovane mezd; od tega plača delodajalec polovico. Tedenski prispevek znaša 18 odstotkov dnevne zavarovane mezde. V primeri s prispevki v drugih zavarovanjih je povprečni mesečni prispevek, ki znaša 16.50 dinarjev nižek, saj znaša pri bratovskih skladnicah 53 dinarjev, pri Pokojninskem zavodu za nameščence pa celo 210 dinarjev. Delavstvo se zaveda, da se bodo zaradi delavskega starostnega zavarovanja bremena občin zmanjšala in bi država že zaradi tega morala tudi sama prispevati primeren znesek za zavarovanje. Zdaj je njen delež zelo skromen. Zakon zavezuje državo, da mora vsako leto vstaviti v državni proračun vsoto za dopolnitev starostnih in onemoglostnih rent, ki ne dosegaajo na mesec 125 Din. ali na leto 1500 dinarjev.

Pravico do rent imajo zavarovanci, odnosno svojci po izpolnitvi čakalne dobe, ki znaša: 100 dniavnih tednov za rente in podpore

svojcem po smrti zavarovanca; 200 tednov za rente v primeru onemoglosti in 500 tednov za starostne rente. Pri tem je treba upoštevati, da se doba nezaposljenosti, na primer sezonskih delavcih ne vračunava v čakalno dobo in se torej čakalna doba sama od sebe podaljša, čeprav je delavec nezaposljen brez svoje krivde. Onemoglostne ali starostne rente pa zavarovanec seveda ne prejme, dokler še niso izpolnjeni pogoji. Starostno rento dobe zavarovanci šele po 70 letih starosti, onemoglostno pa, ko komisija zdravnikov Okrožnega urada za zavarovanje delavcev ugotovi onemoglost zavarovanca. Pri vsem tem morajo zavarovanci sami skrbeti, da jih delodajalci ne »pozabijo« zavarovati, kajti v čas zavarovanja se ne šteje doba, ko je bil delavec sicer zaposlen, a ne prijavljen pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev in če ne more dokazati, da je bil v resnici zaposlen.

Rente v resnici niso visoke. Onemoglostna renta znaša na leto, dokler ni vplačanih 500 tedenskih prispevkov, osemkratni povprečni letni prispevek. Na mesec znaša onemoglostna renta v najvišjem mezdnem razredu (v XII.) 288 dinarjev, ako je vplačanih do 500 tedenskih prispevkov, ako jih je plačanih nad 500, pa 432 dinarjev.

G. Tome je razložil stališče delavstva do novega zavarovanja. Dokazoval je s številkami, da so delavski prispevki, čeprav so na videz nizki, huda obremenitev za delavstvo, ki mora prispevati polovico. Na leto znašajo delavski prispevki 60 milijonov dinarjev. V primeri s tem so rente zelo nizke, če pomislimo, da znaša na primer onemoglostna renta na dan v III. razredu le 1.92 dinarja. Razen tega je treba upoštevati, da bo po izpolnitvi čakalni dobi od 650.000 zavarovancev komaj pet odstotkov rentnikov, torej 30.000, in da bodo znašale rente samo 84 milijonov dinarjev, med tem ko bo od vplačanih prispevkov ostalo še 44 milijonov dinarjev. Govornik je grajal tudi nekatere nezdrave pojave v socialnih ustanovah.

Kaj zahteva delavstvo

Nato je govoril še strokovni tajnik g. Tratar o izvajanju uredbe o minimalnih mezdah in o pomenu starostnega zavarovanja za sezonsko delavstvo. Dokazoval je, da je uredba o minimalnih mezdah in sklepanju kolektivnih pogodb v mnogih pogledih škodovala delavstvu, ker je onemogočala strokovne delavske akcije, ki so bile namenjene v zaščito de-

lavskih koristi. Novo zavarovanje bo pa nudilo sezonskemu delavstvu še manj kakor drugim delavcem, saj so na primer stavbni delavci zaposleni le po šest mesecev na leto in bo torej zanje v veljavi 20 letna čakalna doba, ki bo za stalno zaposljene le 10 letna. Tudi mnoga druga določila uredbe o zavarovanju bude pri delavstvu pomisleke. Predvsem je previsoka starostna doba in bi se morala znatno znižati. Težave bodo tudi z ugotavljanjem onemoglosti, ako bodo v komisijah samo zdravniki okrožnih uradov.

Govornik je prečital zahteve delavstva v resoluciji, ki v glavnem vsebuje: zahtevo po izpremembi uredbe o minimalnih mezdah; uvedbo 8 urnega delavnika v industriji stavbnega gradiva; zahtevo po učinkoviti zakonski zaščiti ustanove delavskih zaupnikov; zahtevo po ureditvi cen življenjskih potrebščin, zakoniti določitvi minimalnih mezd v višini eksistenčnega minima in razpust vseh javnih in tajnih kartelov, ki vplivajo na podražitev življenjskih potrebščin; ukiniti je treba trošarine in carine, ki podražujejo življenjske potrebščine, in vse davke na delavske mezde, ki ne dosežajo eksistenčnega minima; uvesti je treba redno zavarovanje za primer nezaposljenosti; razpisati je treba volitve za delavske ustanove.

S posebnim pozivom, ki ga je prečital g. Tratar, se zborovalci obračajo na delavske organizacije, da podvoje svoje delo za delavske koristi, na neorganizirano delavstvo pa, da se organizira v strokovnih organizacijah.

Naposled je predlagal resolucijo za izboljšanje starostnega in onemoglostnega zavarovanja strokovni tajnik g. Tome. Delavstvo zahteva, da se zniža starostna doba na 60 let; zakon o starostnem zavarovanju je treba izpopolniti tako, da bodo odpravljeni vsi nedostaki; država naj prispeva za zavarovanje primeren znesek, kakor prispevajo druge države za starostno delavsko zavarovanje.

TOŽLJIVCI

Učiteljica: »Zelo grdo je, da se tožarite. Tožljivcev ne maram.«

Komaj je učiteljica te besede izrekla, je nekemu učencu padla na tla torbica.

Učiteljica: »Kdo pa je to naredil?«

Po razredu je bilo vse tiho. Šele čez nekaj časa se je oglašil eden izmed učencev: »Gospodična, saj ne marate tožljivcev.«

22 MIRKO BRODNIK: LJUBEZEN NE UMRE

Vem, nekoč ste se tožarili z rajnim Kačarjem in vaš odpor je posledica tiste tožbe. Toda kaj sta mlada človeka kriva, da so njuni starši sprti? To pomislite! In še nečesa ne pozabite. Ali ste imeli pravico razdreti srečo dveh mladih bitij, ki se ljubita?«

»Gospod župnik, če bi bil jaz kaj takega storil svojemu očetu, mu ne bi bil nikoli smel stopiti pred oči...«

»Da, žal je bilo časih tako. Zato je bilo tudi toliko nesrečnih zakonov, zato je bilo toliko žena, ki si niso mogle nikoli osušiti solza, toliko mladih mož, ki niso bili nikoli srečni, ker niso smeli izbirati tam, kamor jih je gnal klic srca, ampak tam, kjer je oče pričakoval več zemlje in denarja... Novi čas pometi s tem. Ali se mu smemo upirati, ko vsi vemo, da je vsaj v tem oziru boljši od starega. To mi recite?«

Podbregar je molčal. Kaj naj bi bil tudi odgovoril?

Župnik, ki je videl, v kakšnem razpoloženju je Podbregar, pa je nadaljeval, kakor bi bil hotel kovati železo, dokler je bilo še vroče:

»Pojdite zdaj domov in premislite moje besede. Povedal sem vam jih brez jeze in očitavanja. In če boste še potrebovali mojega nasveta, se oglasite pri meni. Če vam bom le mogel pomagati, bom to prav rad storil. Pa na svoje posestvo mislite. Vaše njive so polne plevla, še travnikov niste pokosili... Morate boste potrebovali kaj denarja, da boste vse spravili v red. Tudi če boste prišli ponj, vam

ne bom odrekel, in čakal bom na povračilo, dokler ne boste denarja z lahkoto utrpeli. Pa sinu pišite! Pobotajte se z njim. Pustite mu, naj si izbere dekle, ki jo ima rad! Če zaradi otroka, ki je njegov in njen. Ali boste to storili, Podbregar? Škoda bi bilo, če bi zaradi tega vsi trpeli...«

Prišla sta že do cerkve.

»Stopite malo za mano,« je dejal župnik. In ko sta stala pod korom, mu je šepnil:

»Poglejte, tudi on, ki je na križu umrl zaradi zlobe ljudi, je svojim sovražnikom vse odpustil. In uklonil je glavo pred njimi. Pa ne bi mogli vi odpustiti svojemu sinu, ko je njegov greh, če je sploh greh, tako malenkosten v primeri z drugimi grehi, ki se gode po svetu?«

Podbregar se je ugriznil v ustnice. Župnikove besede so mu šle do srca. Potem si je segel z roko čez čelo. O, v tem trenutku bi bil dal vse, da nikoli ne bi bilo spora med njim in med sinom. Tudi za to ceno, da bi mlada Kačarjeva prišla v hišo.

Potem je molče odšel, župnik pa je ostal v cerkvi.

S povešeno glavo je šel po hribu navzdol proti vasi. Da, pisal bo sinu, lepo mu bo pisal in ga prosil, naj pride domov, da bo vse dobro, da bo vse pozabljeno...

Sredi vasi pod lipo je dobil svojega tovariša, ki je bil zadnje čase njegov stalni družabnik pri pijači.

»No, Podbregar, mislim sem, da te danes ne bo! Kaj pa kažeš takšen obraz? Aha, z župnikom si bil, pa ti je malo pridigal...«

»Ne, nič mi ni pridigal,« je odvrnil Podbregar, ki ga je postalo skoraj sram. Za nič ni hotel izdati resnične vsebine pogovora z župnikom.

»Ali ti je prepovedal hoditi v gostilno?« se je posmejal njegov tovariš.

»Kaj si prismojen? Ne norčuj se vendar,« je pikro odvrnil Podbregar.

»No, pa pojdiva na kozarec,« ga je potem izzval tovariš.

Zdaj je bil Podbregar v škripcih. Če ne pojde z njim, bo izdan. Zato je dejal z narejeno veselostjo:

»Pa pojdiva!«

In že po prvih kozarcih je bil pogovor z župnikom pozabljen, pozabljeni so bili vsi dobri sklepi s poti od cerkve do gostilne.

Podbregar je odslej še bolj popival. Le v pijanosti je še mogel potešiti vest, ki ga je grizla, ko je videl, kako njegovo posestvo propada. Župnik ga je še enkrat poklical k sebi in ga prosil, naj preneha s pijančevanjem. Podbregar mu je znova obljubil, da se bo popoljšal, toda še tisti večer je bil spet pijan.

Nekaj denarja si je izposodil od sosedov, v hranilnici pa mu niso hoteli nič več dati. Kmalu je še te drobne zneske zapil in lepega dne se je spet našel brez denarja. Tedaj je storil odločilen korak.

Slapar, premožen kmet iz spodnjega konca vasi, je že dalje časa nadlegoval Podbregarja, da bi mu prodal kos gozda, ki je mejil na njegov del. Tisti dan, ko je Podbre-

Kaj zahteva Jugoslovenska nacionalna stranka

Narodni poslanec Josip Cvetič je napisal v »Jugoslovenskih novinah« članek »Za stalnost državne politike«. V članku naglašja med drugim:

»Danes je v našem javnem življenju zavladalo bolešno duševno stanje cepljenja v čim manjše edinice. Prevladuje misel, da v manjših edinicah poedinec nosi manjše žrtve. Nihče ne pomisli, da je res prav nasprotno: da mora v majhnih političnih edinicah poedinec mnogo več žrtvovati, kakor pa dobiva. To bolešno stanje bi jugoslovenski unitaristi najlažje zdravili na ta način, da bi odgovornost prevzeli oni, ki so to stanje povzročili, jugoslovenskim nacionalistom pa bi se omogočila polna svoboda političnega delovanja.

Protiv Jugoslovenski nacionalni stranki se uprizarja divja gonja zato, ker ji podtikajo, da

je vse njeno delo osredotočeno na to, da se polasti vlade. Kdor pozna dobro delo in namene vodstva Jugoslovenske nacionalne stranke, ve dobro, da temu ni tako. Jugoslovenska nacionalna stranka trenutno zahteva samo zakonitost in red. In svobodo, zasnovano na tem. Svobodo za vsakogar proti samosilnosti in strahovanju. Ne zahteva ničesar drugega, kakor da se naša državna ustava in vsi zakoni, ki izvirajo iz nje, izvršujejo in se tako zagotovi Jugoslaviji stalnost njene državne politike. Jugoslovenska nacionalna stranka želi, da postane v svojem delovanju med narodom enakopravna z vsemi političnimi skupinami in da more tako do kraja organizirati svoje somišljenike in s tem služiti po načelih moderne demokracije koristim jugoslovenskih državljanov in bodočnosti Jugoslavije.«

Zadoščenje župniku Barletu za obrekovanje

Pred ljubljanskim senatom je bila te dni tiskovna pravda proti odgovornemu uredniku »Slovenca«, katere podlaga je bila tožba župnika pri Sv. Jakobu v Ljubljani g. Janka Barleta zaradi obrekovanja.

Ko je svojčas nastala v naši javnosti polemika zaradi znanega članka g. Edvarda Kocbeka o Španiji, ki je bil priobčen v »Domu in Svetu«, je »Slovenec« kmalu nato objavil članek, v katerem trdi, da je g. Kocbek črpal svoje podatke iz takih katoliških dnevnikov, kakor je »Jutro«, in da je v dokaz navajal pričevanja takih uglednih katoliških duhovnikov samih, ki bi lahko njega šteli med voditelje. Kocbek da je navajal mnenja takih preudarnih duhovnikov, kakor so bili pri nas župnik in poslanec Barle, katehet in poslanec Pavlič, župnik in minister Matica. Tudi ti katoličani so še pred kratkim v najbolj rožnatih barvah gledali razmere, ki so se drugim zdele neznosne. Med drugim je »Slovenec« tudi pisal, da zanj ni odločilno mnenje kakega voditelja mlajšega katoliškega izobražen-

stva ali kakega prevdarnega duhovnika ali kakih uglednih katolikov samih, ampak mnenje papeža, ki je tudi že napisal nekaj premišljevanj o Španiji.

Dr. Ivan Tavčar ima svoj prvi spomenik

Poljane, 21. septembra.

V nedeljo je imela naša dolina lep praznik. Ta dan se je odkril pokojnemu dr. Ivanu Tavčarju pred njegovo rojstno hišo (Kosmovo) v Poljanah njegov prvi spomenik: na visokem kamnitem stebru bronasta Tavčarjeva glava z nekaj poprsja. Na kamnu je zapisano, da se je v omenjeni hiši l. 1851 rodil pisatelj, politik in župan Ljubljane dr. Ivan Tavčar.

Župnik g. Barle se je na podlagi vsebine tega članka čutil užaljenega in je »Slovenca« tožil. Zagovornik »Slovenčevega« odgovornega urednika dr. Voršič je opravičeval napad na župnika g. Barleta s trditvijo, da je bil g. župnik svoj čas izvoljen kot poslanec v narodno skupščino, kar je izzvalo obsodbo slovenskega naroda. Na to trditev dr. Voršiča je zagovornik tožitelja odvetnik dr. Dinko Puc zelo ostro odgovoril, češ da se dr. Korošcu, ki je toliko časa sodeloval v diktaturi, to nika-kor ni štelo v zlo, kar vsekakor pomeni, da imajo pri »Slovenca« za take primere dvojno mero. Kar se tiče ljudskega obsojanja, je tako znano, da je bil župnik g. Barle v svojem rojstnem kraju izbran za poslanca z veliko večino. Tisti pa, ki so poskušali razbiti njegov shod v Senčurju, niso bili narod, temveč le nahujskani in plačani demonstranti, kakor jih je bilo nedavno videti v Ljubljani. G. župnik sam je poudarjal, da je on tudi kot poslanec vedno nastopal za pomirjenje, za slogo in krščansko ljubezen, kar lahko potrdi vsa država.

Po krajšem posvetovanju je predsednik senata objavil sodbo, po kateri je »Slovenec« zaradi obrekovanja po tiskovnem zakonu obsojen na denarno kazen v znesku 240 dinarjev, ki se v primeru neizterljivosti izpremeni v šest dni zapora. Poleg tega mora plačati 500 dinarjev povprečnine in 300 dinarjev odškodnine in to obsodbo objaviti v svojem listu.

S to razsodbo pa pravdni stranki nista bili zadovoljni. Zastopnik odgovornega urednika je predlagal revizijo zaradi izreka c krivdi, zastopnik tožitelja pa priziv zaradi prenizke odmere kazni.

gar spet potreboval denar, je stopil k Slaparju, da bi se z njim pomenil zaradi kupčije.

Kar nekam sram ga je postalo, ko je stopil čez Slaparjev prag. Še nikoli ni dotlej prodajal svoje zemlje.

»Ali je oče doma?« je vprašal domačo hčer, ki je delala v kuhinji.

»Da v izbi je«, je dejala dekle. Potem je poklicala: »Oče, oče!«

Slapar je prišel iz izbe. Začudil se je, ko je zagledal Podbregarja v svoji hiši.

»Kaj pa je tebe prineslo?« ga je vprašal. »Tisto, saj veš. Zaradi gozda. Morda bi se danes zmenila, če boš dovolj dal.«

»No, potem pa le z mano«, mu je dejal in ga odvedel s seboj v izbo.

Velet mu je naj sede za mizo. Iz omare je vzela steklenico žganja in nalil njemu in sebi kozarec. Potem je prisedel k njemu.

»Koliko pa je tistega gozda?« je dejal čez nekaj časa.

»Oral ali kali?«

»In koliko bi hotel imeti zanj?«

»Kakšnih dvajset tisoč boš že moral odriti, če boš hotel imeti. Les je lep. Pet let že nismo sekali.«

»Hej, to bo pa preveč. Sosed mi ponuja na drugem koncu prav takšen kos gozda, pa pravi, da bi ga dal za petnajst.«

»Pa od njega vzemi,« je dejal Podbregar, kakor mu ne bi bilo nič za denar. Sicer je na tihem že sam računal, da ne bo dobil več kakor petnajst, toda ko je videl, da se Slapar ni preveč upiral, ko je začel govoriti o dvajsetih tisočakah, je sklenil izbiti 12 kupčije, kolikor se bo dalo.

»Veš, Podbregar, čisto lepo povedano, — rad priznam, da je tvoj gozd bolj od sosedovega, ampak malo boš moral le s ceno popustiti. Čeprav si prejle govoril, kakor ti ne bi bilo dosti za denar, vendar vem, da si v stiski. No, koliko popustiš?«

»Naj bo en tisočak manj,« je dejal Podbregar.

»Takole bova naredila. Sedemnajst in pol ti bom dal, pa stroške za prepis bom plačal. Saj bodo ti znašali najmanj tisoč dinarjev. Ali je prav?«

»Pa naj bo,« je udaril Podbregar. In potem sta kupčijo zalila.

Podbregar se je šele pozno zvečer vrnil domov, bil je tako pijan, da ni vedel kod je vse hodil.

XXII.

Poroka

Nekaj dni po tem dogodku je Marija dobila iz Srbije pismo. Spet ji je pisal Andrej. Sporočal ji je veselo vest, da se mu je posrečilo dobiti dopust za mesec dni.

Kako vesela je bila Marija, ko je prebrala njegovo pismo! Takoj je pohitela k botri in ji ga pokazala.

Andrej ji je sporočal, da pride čez tri dni. Pisal je Mariji, naj poskrbi, da bo dobila od doma vse listine, ki so potrebne za poroko, če pa je mogoče naj vzame še njegove.

K sreči je prav tisti dan prišla iz Zabukovja njena mati. Ta je obljubila, da bo vse poskrbela.

Čez tri dni je šla Marija z botro v trg na postajo. Ko se je pripeljal vlak je bil prvi znanec, ki ga je zagledala, njen Andrej.

Kljub slabemu vremenu je prihitelo v nedeljo v Poljane, kjer so bile skoro vse hiše okrašene z zastavami, od vseh strani mnogo Tavčarjevih častilcev in narodnih in prosvetnih društev. Slavnost se je začela dopoldne ob njegovem grobu s šolsko mladino in drugimi, ki so došli na slavnost. Otroci so mu zapeli dve lepi pesmici in šolski upravitelj iz Poljan g. Janko Kokalj je imel spominski govor. V cerkvi pa je govoril župnik in pisatelj g. Fran Finžgar o pravici in ljubezni in vmes

Skočila je k njemu in objela sta se. Potem jo je Andrej pogledal in ji rekel:

»Pa se nisi mnogo izpremenila. In veš, kar lepša se mi zdiš, kakor si bila prej. In kaj dela sinko?«

»Zdrav je in vesel. Mati ga doma varuje. Najrajši bi ga vzela s seboj na postajo, če ne bi bilo tako daleč. Toda saj veš, hitro se še utrudim...«

»Kaj pa je doma novega?«

»Ne vem,« je rekla Marija. »Samo na tvojem domu menda ni vse tako, kakor bi moralo biti. Oče zelo pije, pravijo. Zakaj je postal takšen?«

Andrej je skomignil z rameni, kakor bi mu bilo to uganka, toda dobro je vedel, kaj mora biti temu vzrok. Trmast je oče, in zdaj je ves iz sebe, ko je videl, da se bo vse zgodilo čisto drugače, kakor si je mislil. In Andreja je to kar bolelo, čeprav je imel dom skoraj same grenke spomine.

Najbolj hudo mu je bilo zaradi mater. Toda hitro je pregnal te misli in dejal:

»Ali je bil že kdo v župnišču?«

»Da, mati so bili,« je povedala Marija. »Vse je že urejeno. Pojutrišnjem so že lahko oklici, če se ti tako mudi...«

»Seveda se mi mudi, Marija,« je šepnil Andrej in prijel dekle okoli pasu.

Potem so šli počasi, proti botrinemu domu. Pred hišo jih je že čakala Kačarica z Ivančkom v naročju. Ko je Andrej zagledal otroka, se mu je zjasnil obraz.

»Oho, takšen junak! Tega se mi pa ni treba sramovati, kaj?«

»Ne, to pa ne. Sicer pa je bilo dosti težav z njim,« je dodala Kačarica.

vpletel tudi Tavčarja kot dobrotnika do siromakov.

Pri odkritju je govorilo več govornikov, ki so povelečevali Tavčarja kot človeka, politika, pisatelja in dobrotnika. Godba je zaigrala več pesmi in pevci so zapeli pesmi »Slovenec sem« in »Domovina mili kraj«. Spomenik je vzel v varstvo občine domači župan g. Ivan Debeljak, nato pa je zaigrala godba »Bože pravde«. Položeno je bilo pred spomenik mnogo lepih vencev in vsi polagatelji so pri tem izrekli nekaj besed v počastitev Tavčarjevega spomina.

Popoldne so počastili ta dogodek Sokoli. Prišli so iz Ljubljane, Kranja, Trziča, Kovor-

ja, Stražišča, Skofje Loke in Sovodnjega. Zraven je bil seveda tudi domači Sokol. V sprevodu, ki je bil razmerno dolg, so krenili s sedmimi prapori na čelu pred spomenik. Sokolom se je pridružilo še prav lepo število domačinov in drugih gostov. Govorilo je več Sokolov in poklonili so v Tavčarjevo počastitev nekaj lepih vencev. Zapeli so »Pesem sokolskih legij«, »Hej Slovani« in »Bože pravde«. Prapori so se sklonili v zadnjo počastitev in sokolske čete so odkorakale nazaj, med potjo pevajoč sokolske pesmi.

Obče mnenje domačinov in tudi tujih gostov pa je, da je spomenik na tem mestu preveč skrit. Naj se prestavi na sredo vasi ob cesti.

Draginjski prispevki trboveljskim rudarjem

Na posvetu zastopnikov rudarskega delavstva Trboveljske premogokopne družbe julija v Trbovljah je bilo sklenjeno, predložiti družbi glede na naraščajočo draginjo zahtevo po izboljšanju rudarskih prejemkov. Tako je bila te dni pri glavnem ravnateljstvu družbe v Ljubljani celodnevna razprava, ki so ji prisostvovali rudarski glavar inž. Močnik, zastopnik Delavske zbornice Josip Golmajer, predstavniki družbe pod vodstvom glavnega ravnatelja Skubica in zastopniki rudarjev.

Zastopniki delavstva so pojasnili položaj delavstva, ki se kljub večji zaposlitvi zaradi draginje ni zadostno izboljšal, in utemeljevali delavske zahteve, naj se delavstvu prizna, ako ni mogoče trajno zvišati dosedanjih prejemkov, vsaj izreden prispevek. Pri tej priliki so delavski zastopniki obrazložili tudi še ostale težnje delavstva.

V vseh vprašanih se je v glavnem dosegel sporazum. Družba bo s 1. oktobrom izplačala delavstvu v rudnikih, cementarni in apnenicah izreden draginjski prispevek, in sicer: delavstvu I. kategorije, oženjenim 300 Din, ne- oženjenim 250 Din, delavstvu II. kategorije 250, odnosno 200 Din, delavstvu III. kategorije 210, odnosno 180 Din, IV. in V. kategorije pa 150 Din.

Glede ostalih zahtev delavstva se je dosegel zadovoljiv sporazum in je družba pristala na delavski predlog, da se izvrši tudi izprememba onih akordnih postavk, ki se smatrajo za

neustrezne. Razprave o tem se bodo glede na različne razmere posameznih obratov vršile prihodnji teden po revirjih. Delavski zastopniki so predlagali, naj se uvede stalna, draginjski ustrežna doklada, kar pa je družba odklonila z utemeljevanjem, da je že zavoljo večje zaposlitve delavstva izplačala v prvih osmih mesecih šest in pol milijona dinarjev več kakor v istem razdobju lanskega leta in da tudi pri teh pogajanjih priznana draginjska doklada pomeni za družbo novo veliko obremenitev.

Vsekakor bo doseženi sporazum velike koristi za rudarje, ker si bodo vsaj delno nadomestili izgubo na zaslužku po dolgoletni gospodarski stiski

Politični pregled

Beograjske vesti zatrjujejo, da so

vodstva treh skupin srbijanske združene opozicije v celoti odobrila sporazum, ki so ga odposlanci teh treh skupin sklenili v Zagrebu z dr. Mačkom. Te dni pojdejo odposlanci, ki so sklenili sporazum, Vlajić za demokrate, dr. Gavrilović za zemljoradnike in dr. Laza Marković za staroradikale, s spisom o sporazumu, v Rogaško Slatino, da

ga bo tam podpisal še dr. Maček. Ko bo na ta način sporazum uveljavljen, hočejo voditelji združene opozicije doseženo enotnost pred javnostjo poudariti z medsebojnimi službenimi obiski. Najprej pridejo v Zagreb srbijanski voditelji Aca Stanojević za staroradikale, Ljuba Davidović za demokrate in Joca Jovanović za zemljoradnike, potem pa jim bo dr. Maček vrnil obisk v Beogradu. Združena opozicija zahteva, kolikor je znano, osredotočenje vseh demokratskih skupin v državi, obnovo političnih svoboščin, razpust zdajšnje narodne skupščine, odpravo vseh ostankov diktatorskih vladavin in priprave za volitve v konstituanto. Kako naj bi se država na novo uredila, o tem sporazum ne govori ničesar, a prav v tem bo resničen sporazum najtežavnejši.

Iz Daljnega vzhoda poročajo, da je bila velika japonska ofenziva pri Pekingju začasno ustavljena, vendar so naslednje dni

Japonci dalje napredovali in hkratu začeli letalske napade na Nanking, sedež kitajske vlade.

Vzdolž proge Peking—Hankov so v začetku tedna Japonci napredovali za nadaljnjih 12 km. Kitajske čete se pred premočjo umikajo v svoje nove položaje, a so vmes še napadle japonske oddelke in jih nekaj uničile. Hud napad so izvršila japonska letala, okoli 300 po številu, na Nanking in razdejala dve železniški postaji in več drugih zgradb.

Po vesteh iz Rima

se bo vršil v Parizu pomorski posvet treh velešil,

in sicer Anglije, Francije in Italije, ki je naposled le pristala na razgovor. Protipomorskoroparski ukrepi nyonske konference so se že začeli izvajati. Anglija in Francija sta poslali v Sredozemsko morje sto najboljših vojnih ladij, ki pazijo na to, da se ne bi napadale trgovske ladje.

Po vesteh iz Madrida

se na španskih bojiščih ni zgodilo kaj posebnega.

Pri Guadalajari so se republikanci in frankovci nekoliko obstreljevali. Dalje so republikanci uničili premogovnik pri Sv. Luciji v asturski pokrajini, kateremu se je frankovska vojska že zelo približala. Nato so se umaknili iz tega kraja.

Pred svetom Društva narodov se je v torek začel obravnavati kitajsko - japonski spor.

»Res? Pa mi tega niste nič pisali. Ali je bilo zelo hudo?«

»Hudo je bilo,« je potrdila botra. »Veš, pisali ti pa zaradi tega nismo, da nisi bil v skrbeh. No, zdaj je že vse dobro.«

Marija je vzela materi otroka iz rok. Prišnila ga je k sebi in dejala:

»Andrej, tako rada ga imam. Ne vem, kaj bi počela brez njega.«

Se tisti dan so se zmenili zaradi oklicov. Andrej je dejal, da bi bilo najbolje, če bi se peljala na Brezje k poroki. Saj je bilo po vasi že tako dovolj klepetanja in zato je najbolje, da opravijo vse to kje drugje. Tudi oklice bodo napravili v domači vasi enkrat za trikrat.

Andrej je ostal pri botri. Drugi dan je šel v domačo vas, toda šele proti večeru. Stopil je v župnišče in prosil kuharico, naj pokliče gospoda župnika.

Nekaj minut nato je že sedel v sobi, ki je služila za pisarno.

»Saj vem, zaradi oklicov ste prišli,« mu je dejal dušni pastir. »Kdaj bi jih pa radi imeli?«

»Če je mogoče, že to nedeljo.«

»Se vama pa zelo mudi?«

»Da,« je rekel Andrej. »Nisem še odslužil vojakov in sem samo na kratkem dopustu. In razen tega ne bi rad, če bi mene in Marijo ljudje preveč po zobeh nosili.«

»Prav imate. Kaj pa oče?«

»Saj to je glavno,« je zastokal Andrej. »To mi je najbolj nerodno. Sprl sem se z njim in zdaj ne maram hoditi domov, da mi ne bo še zdaj nagajal.«

»Nagajal? Tega vam ne more. Toda pa-

metno bi le bilo, če bi se z njim pogovorili.«

»Ne bo mogoče. Le še bolj se bova sprla. Ne poznate ga, gospod župnik.«

»Zdaj ga že precej poznam. Dvakrat sem že z njim govoril,« je odvrnil župnik in zavzdihnil, »pa vidim, da se z njim ne da pametno govoriti. Oziroma govoriti se že da, toda tega, kar obljubi, ne izpolni. Kako mi je obljubljal, da se bo z vami pobotal in da ne bo več pil, pa je bilo vse zaman. Saj veste, kakšen je zdaj?«

»Vem,« je mračno odvrnil Andrej. Zraven pa si je mislil, kako ga bo zdaj župnik še nadalje pestil zaradi četrte božje zapovedi. Toda zmotil se je, župnik mu je samo dejal:

»Res bo menda najbolj pametno, če napravite vse kolikor mogoče po tistem. Počasi se bo že sprijaznil s položajem, če ne bo že prepozno...«

»Prepozno?« se je začudil Andrej.

»Strašno piše, in bojim se, da bo kmalu pognal posestvo na boben. Kaj boste pa potem vi?«

»Kaj bom? Zame je že poskrbljeno. Vprašanje je, kaj bo on počel. K meni ne bo maral priti, čeprav ga ne bi pognal od doma, kakor je on meni grozil, preden sem mu povedal, da že imam nov dom... In mati! Zaradi nje mi je še bolj hudo. Dosti mora potrpeti pri njem...«

»No, se bo že kako uredilo,« je rekel župnik. »Zdaj si nikar ne delajte skrbi, saj bo zanje še potem dovolj časa. Pa tudi vredno ni.« V nedeljo bi torej radi imeli oklice? Kar enkrat za trikrat?«

»Da. In poročila bi se na Brezjah, da ne bo preveč zijal.«

»To ste pametno odločili. Prav, bomo pa napravili tako.«

V nedeljo je završalo po cerkvi, ko so ljudje slišali, da se bosta vzela Andrej in Marija, in sicer tako hitro. Andreja ni nihče videl tisti večer, ko je bil v župnišču, in tako se ljudem niti sanjalo ni, kaj se pripravljala. Zdaj pa kakor strela z jasnega ti oklici!

Podbregarja ni bilo v cerkvi. Zato je šele naslednji dan zvedel, kaj se je zgodilo. Ko je slišal za oklice, je izprva prebledel kakor zid, potem pa je zaklel. Vrnil se je z vasi domov.

»Zdaj pa imam,« je jezno rekel ženi. »Ali si že slišala?«

»Kaj pa?«

»Da se Andrej ženi. Kaj takega! In meni ni nihče povedal niti besede. Ne, to ne sme biti, ne!«

»Kaj pa hočeš?« je vprašala Podbregarica. »Saj ne moreš nič storiti. Molči lepo, da se ti ne bodo še ljudje smejali!«

»O, samo enkrat naj mi še pride k hiši!«

»Saj ne bo hodil. Sam je to rekel v pričo mene in tebe.«

V onemogli jezi je Podbregar molčal. Saj to ga je najbolj jezilo, da se ni mogel upreti, da ni mogel na nikakšen način poroke preprečiti!

In prišla je prihodnja nedelja. Andrej in Marija sta bila čez teden dvakrat pod noč v domači vasi na izpraševanju. Vse se je dobro izteklo.

Zjutraj so napregli voz. Botra, Kačarica, Andrej in Marija so se odpehali na postajo in od onod na Brezje. (Dalje)

Obraunava se kitajska spomenica, v kateri Kitajci obtožujejo Japonce, da so brez povoda vdrlji na kitajsko ozemlje. Med drugimi se je zelo obširno bavil s homatijami v Španiji in na Kitajskem ruski zunanji komisar Litvinov, ki je grajal nedelavnost Društva narodov v teh dveh primerih in zahteval pomoč za napadene.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na zadnjem ljubljanskem sejmu so se trgovali za kg žive teže: voli I. vrste o 5.50 do 6, voli II. vrste po 4.75 do 5.25, voli III. vrste po 4 do 4.50, krave debele po 4 do 5.50, klobasariče po 2.50 do 3.50, teleta po 7 do 8, svinje po 5.50 do 7 din. Prasci za rejo so bili po 140 do 240 din za rilec. Konji po kakovosti so bili po 400 do 3.500 din za glavo.

SVINJE. Na mariborskem sejmu so prodajali: prasce, 5 do 6 tednov stare po 75 do 100, 7 do 9 tednov po 85 do 110, po 3 do 4 mesece po 130 do 170, 5 do 7 mesecev po 210 do 340, 8 do 10 mesecev po 350 do 440, eno leto po 630 do 780 Din rilec, kg žive teže po 6 do 7.50, kg mrtve teže pa po 9 do 11 Din.

HMELJ. Banovinska hmeljska komisija po roča 20. t. m.: Vsestransko nakupovanje se je zadnje dni še razširilo. Do danes je prodanih iz prve roke 70 odstotkov letošnjega pridelka. Pri tem so se tudi cene dvignile in plačujejo zdaj boljše partije prvovrstnega blaga po 25 do 27 din za kg. Sorazmerno so se seveda dvignile tudi cene ostalim vrstam hmelja. Spričo živahnega nakupovanja že pičlih zalog in naraščajočih cen so postali hmeljarji bolj vzdržni.

SADJE. Posebno lepo kažejo kanadka, dolenska voščenska, mošančki, bobovec in tudi zlata parmena. Zgodnejše sorte že obirajo, a vse stolčje za jabolčnik, ker ni odjemalcev. Cene so zelo nizke: 60 par do en dinar za kilogram. Sadjarsko in vrtnarsko društvo si prizadeva, da bi ljudje pravilno shranili sadje za pozneje, ko bodo boljše cene. Zlahne hruške so obrodile slabo, le moštнице bodo dale malo večji pridelok. Po dolgih letih so prav dobro obrodili orehi, posebno v srednje visokih legah.

VINO. Iz Banata poročajo, da letošnji vinski pridelok ni zadovoljiv. Mošt ima razmer-

no malo sladkorja in bo dal vina, ki bodo imela največ 9.5 do 11 stopinj alkohola naspoti 11 do 13 stopinj v prejšnjem letu. Doslej so vinogradniki potrgali šele 10 odstotkov grozdja. Po moštu je soditi, da se bo moralo vino porabiti v glavnem za izdelovanje vinskega žganja. Pozneje trgano grozdje bo dalo morda boljši pridelok. Po količini pa bo letošnji vinski pridelok okoli Vršca za 30 do 40 odstotkov manjši, kakor lani. Iz Splita poročajo, da tudi v Dalmaciji vinska letina letos ne bo prav ugodna. Precejšen pridelok pričakujejo na Visu in v okolici Šibenika. V drugih krajih bo pridelok po količini manjši. Grozdje ima razmerno malo sladkorja.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 21. t. m. v devizah (s pristeto premijo):

- 1 nizozemski goldinar za 23.96 do 24.10 Din;
 - 1 nemško marko za 17.40 do 17.54 Din;
 - 1 angleški funt za 214.73 do 216.79 Din;
 - 1 ameriški dolar za 43.07 do 43.44 Din;
 - 100 francoskih frankov za 146.37 do 147.84 Din;
 - 100 češkoslovaških kron za 151.54 do 152.64 Din;
 - 100 italijanskih lir za 227.70 do 230.78 Din.
- Vojna škoda se je trgovala v Zagrebu po 412 Din, avstrijski šilingi pa v ljubljanskem zasebnem kliringu po 8.46 Din. Nemški klirinški čeki so bili po 12.84 Din.

Sejmi

27. septembra: Studenec pri Krškem, Podbukovje;

28. septembra: Lendava;

29. septembra: Vransko, Mengeš, Škofja Loka, Drnovo (za goved, svinje in konje in kramarski), Grosuplje, Veržej, Nova vas, pri Logatcu, Rovte, Gornja Lendava, Mirna peč, Marenberg, Sv. Lovrenc na Dravskem polju, Dovje-Mojstrana (kramarski), Lesce pri Bledu, Pilštanj, Sv. Rok pri Čakovcu;

30. septembra: Kotoriba, Strigova;

2. oktobra: Sv. Lovrenc v Slovenskih goricah, Kostrivnica.

Drobne vesti

— Odlok za splošno sladkanje mošta še ni izdan. Finančna direkcija v Ljubljani je dobila od finančnega ministrstva dovoljenje, da sme na prošnjo zadrug in vinogradnikov izdajati dovoljenja za nakup trošarine prostega sladkorja. Prej pa mora izdati banska uprava dovoljenje za sladkanje. Odločiti mora, ali sladkanje splošno pripusti ali pa samo omejeno za one kraje, ki so oškodovani zaradi vremenskih in drugih nesreč, ker grozdje ni zadosti dozorelo. Tega dovoljenja banska uprava doslej še ni izdala. Zato zanimanci še ne morejo dobiti dovoljenja za nakup trošarine prostega sladkorja. Trošarine prosti sladkar bo stal okrog 6 din za kg, če se organizirajo vagonске dobave, ker se na ta način prišteje na vozni. Želeti bi bilo, da banska uprava izda čimprej odlok glede sladkanja, da bi si vinogradniki mogli preskrbeti sladkor. Kakor druga leta bi bilo tudi letos potrebno, da se po občinah

11

Arthur Conan Doyle:

Maščevalci iz Indije

Voz, ki naj popelje mornarje s ponesrečene ladje v Wigtown, je bil že zaseden, ko smo se vrnili. Le glavna sedeža na obeh straneh kočijaža, sta bila prosta za moja spremljevalca.

Kapitan in krmilar sta se spravila na voz in odpeljali so se po deželni cesti, med tem ko smo moj oče, Esther in jaz stali pred hišo in jim pomigavali, dokler niso izginili na cesti proti wigtownski postaji za cloombrskim gozdom.

Kakor ponočno strašenje se nam je zdela zdaj strašna ladijska nesreča. Samo razbitine v zalivu in na obrežju so še pričale o njej, in pa kakšno miljo odtod oddaljena kočna na obrežju, kjer so se naselili tuji vzhodnjaki, ki jih je huda ura vrgla tukaj na kopno.

Huda ura? Res samo huda ura?

XIII. poglavje

Med večerjo sem pripovedoval očetu o treh budistih. Oče se je, kakor sem bil pričakoval, zelo zanimal zanje. Ko je še slišal, kako laskavo je govoril Rem Sing o njem in o njegovih jezikoslovnih delih, se je tako vznemiril, da smo ga komaj zadržali, da ni šel takoj iskat tujce.

Esther in jaz sva bila prav zadovoljna in vesela, ko se nama je naposled posvečilo spravi očeta v svojo sobo, zakaj razburljivi dogodki zadnjih štirindvajsetih ur so bili za

njegovo slabotno telo in njegove nežne živce preveč.

Sedel sem v somraku v naši odprti verandi in še enkrat preživljal v duhu nepričakovane dogodke, ki so se tako hitro zvrstili drug za drugim — huda ura, ladijska nesreča, rešitev in čudaško obnašanje Indov — ko je zdajci tiho prišla k meni sestra in položila svojo roko v mojo.

»Ali se ti ne zdi, John,« je rekla s svojim milim glasom, »kakor bi bila midva pozabila najina prijatelja tam v Cloombru? Ali nama je vse to razburjenje pregnalo iz glave misli, da sta najina prijatelja v nevarnosti?«

»Iz glave morda, a ne iz srca!« sem odgovoril smeje se. »Sicer pa imaš prav, moja pozornost je bila odvrnjena od njih. Jutri pojdem tja in jih poizkusim poiskati. Mimo grede povedano bo jutri peti oktober. Še en dan in vse bo dobro!«

»Ali pa slabo,« je menila moja sestra mračno.

»Kakšna majhna črnogledka si ti!« sem vzkliknil. »Kaj pa ti je prav za prav?«

»Vznemirjena sem in potrta,« je odgovorila in tresoč se stisnila k meni. »Prav tako se mi zdi, kakor da so Heatherstoneovi v veliki nevarnosti. Zakaj naj bi sicer oni čudni ljudje ostali v našem kraju?«

»Budisti?« sem vprašal kar tako »O, možaki se ne prebata postijo in opravljajo vsa-

kovrstne verske obrede. Gotovo so iz upravičenih vzrokov pri nas.«

»Ali se ne vidi tudi tebi zelo čudno, da so prav zdaj prispeli ti svečeniki iz Vzhodne Indije,« je plašno šepetala Esther. Ali nisi iz vsega, kar si slišal od Heatherstoneovih, sklepal, da se je generalova bojazen nanašala nekako na Vzhodno Indijo in Indeo?«

Na to pripombo sem začel premišljati.

»Zdaj, ko si mi to rekla, se tako napol spominjam, da je generalova skrivnost na neki način v zvezi z dogodkom, ki se je pripetil v Indiji,« sem odgovoril. »Prepričan pa sem, da te bo tvoja bojazen pri pogledu na Rema Singa takoj minila. Mož je posebej na modrost in dobrotljivost. Sama misel, da bi mogli zaradi njega usmrtili ovco ali tudi le ribo, se mu je upirala. Rajši bi sam umrl, kakor pa vzel življenje živali. Tako mi je sam zatrjeval.«

»Morda je neumno, da sem tako vznemirjena,« je rekla sestra pogumno. »Toda nekaj mi moraš obljubiti, John: jutri zjutraj pojdeš v Cloombr, in če naletiš na katerega od Heatherstoneovih, mu boš povedal, da so tukaj trije tujci. V Cloombru bodo potem že sami presodili ali je njih navzočnost kakšnega pomena ali ne.«

»Prav, prav,« sem odgovoril, med tem ko sva stopila v hišo. »Preveč si se razburjala zaradi toliko dogodkov in zato nujno potrebuješ miru, da se opomoreš. Stori bom, kakor si rekla, in naši prijatelji lahko potem sami presodijo, ali naj te uboge možake pošlemo proč ali ne.«

Obljubil sem sestri to, da pomirim njeno bojazen, toda naslednji dan se mi je narav-

napravijo prošnje na finančno direkcijo v Ljubljani. — »Službene Novine« so objavile uredbo o prodaji nezatrošarinjenega sladkorja za slajenje vinskega mošta. Državne tvornice bodo prodajale denaturirani sladkor za vinski mošt vsem onim vinogradnikom in kmetom, ki bodo predložili potrebna dovoljenja, izdana od pristojnih finančnih direktij. Dobili bodo največ po 4 kg sladkorja za vsakih 100 litrov mošta. Pogoje za izdajanje teh dovoljenj in določbe o kontroli pri uporabi tega sladkorja bo predpisal finančni minister s posebnim pravilnikom.

== **Plemenski sejmi za rodovniško živino.** V mesecih septembru, oktobru in novembru priredi banska uprava plemenske sejme v naslednjih krajih: za okoliš ormoške selekcijske zveze 25. septembra v Ormožu; za okoliš dolenske selekcijske zveze 11. oktobra v Novem mestu in 22. oktobra v Velikih Laščah; za okoliš gorenjske selekcijske zveze za sivopšenično goved 3. novembra v St. Juriju ob južni železnici; za okoliš selekcijske zveze za marijadvorsko goved 25. okt. v Mariboru; za okoliš selekcijske zveze za simodolsko govedo 26. oktobra v Beltincih. Na te sejme bo imela dostop samo odbrana živina z dokazanim izvorom, ki je last selekcijskih organizacij. Vabimo vse javne in zasebne ustanove, da se teh sejmov udeleže in izrabijo priliko za nabavo plemenskih bikov. Enako se vabijo tudi vsi napredni živinorejci, da si te sejme ogledajo. Na sejme bodo prignani predvsem biki v starosti 12 do 18 mesecev. Zanimanci, ki bi se zanimali tudi za nakup telic, naj se obrnejo naravnost na selekcijsko zvezo dotičnega posameznega okoliša, kjer dobe vsa potrebna pojasnila.

== **Pridelek hmelja v Ameriki je manjši, kakor so ga pričakovali.** Hmeljska letina v Ameriki je kazala letos zelo ugodno. Ob koncu avgusta so računali, da bo pridelek za okrog 90 odstotkov večji kakor lani. Po najnovejših cenitvah pa se je stanje letine v zadnjih tednih bistveno poslabšalo. Prvotno cenitev letošnjega pridelka v višini 400.000 do 420.000 stotov po 50 kg je treba zaradi tega znižati na 320.000 do 340.000 stotov po 50 kg.

== **Razstava sivopšenične govedi.** Selekcijsko društvo v Sevnici ob Savi priredi v soboto 25. t. m. ob 8. zjutraj razstavo plemenske sivopšenične slovenske govedi. K razstavi, odnosno premiranju, živinorejci in ljubitelji lepe živine vabljeni!

nost smešna zdela misel, da bi mogli imeti naši ubogi, le rastlinsko hrano jedoči tuji kakšne mračne naklepe ali da bi njihov prihod mogoč imeti kakšne neprijetnosti za prebivalce dvorca Cloombra.

Vendar pa sem tudi sam želel govoriti z Heatherstoneovimi, zato sem se po zajtrku napolil v graščino.

Ker so tako zaprti pred svetom, je bilo nemogoče, da bi kaj izvedeli o dogodkih prejšnjega dne. Spričo tega sem si mislil da me general, če naletim nanj, ne bo smatral za vsiljivca, ker mu bom povedal toliko novic.

Posestvo je bilo prej kakor slej pusto in žalostno. Prežal sem skozi debele železne palice v glavnih vratih, a nisem nikogar opazil. Eno izmed velikih škotskih smrek je bil podrl vihar. Njeno dolgo grčasto deblo je ležalo čez drevored, porasel s travo, ne da bi bil kdo poizkušal drevo odstraniti. Vsa okolica posestva je nudila isto sliko zapuščenosti in zanemarjenosti, kakor vse doslej. Edina izjema je bila nepremagljiva ograja, ki je bila za morebitnega vsiljivca prav tako močna kakor grozeča ovira.

Stopal sem vzdolž ograje, dokler nisem prišel do mesta, kjer je bila prej naša skrivna luknja. Zaman sem se trudil najti špranjo, skozi katero bi mogel videti hišo. Late so bile zbite tako tesno skupaj da so bili cloombrski prebivalci varni pred nepoklicanimi očmi.

Na tistem prostoru pa, kjer me je bil takrat general presenetil s svojo hčerko, sem odkril med dvema latama špranjo. Skozi njo sem imel pogled na hišo in trato pred njo. Ker nisem nikjer opazil nikakega živega bitja, sem se tam postavil na stražo z name-

D O P I S I

BERIČEVO. Tukajšnje Društvo kmečkih fantov in deklet priredi v nedeljo 26. t. m. v Kmečkem domu trgavej grozdja. Pričetek ob 15. uri. Kdor si želi nekaj veselih uric, naj ne zamudi te prilike, saj bo na razpolago dovolj sladkega grozdja in dobrega cvička iz Gradove kleti. Da bodo pa tudi plesalci prišli na svoj račun, bodo poskrbele naše viničarke. Torej v nedeljo na svidenje v Beričevem!

GOENJI LOG PRI LITIJI. (Smrtna kosa.) Te dni je umrla ga. Ivanka Kresova, žena banovinskega cestarja, stara 30 let. Zapušča šest otrok. Smrt jo je ugrabila kot žrtev materinstva. Dobro mater in blago ženo so pokopali na litijskem pokopališču. S prizadeto družino sočustvujejo vsi!

SV. BOLFENK PRI SREDIŠČU. (Smrtna kosa.) Dne 12. t. m. je preminil komaj 22 let stari posestnikov sin Alojz Tomažič iz Lače vesi. Kako je bil mladenič zaradi svojega mirnega značaja pri ljudeh priljubljen, je pričal njegov pogreb. Ob odprtem grobu se je v ime Društva kmečkih fantov in deklet, katerega član je bil pokojnik, od njega poslovil tovariš predsednik in cvetlice so zagrnile njegovo gomilo. Naj mu bo lahka gruda, žalujoci materi, sestram in sorodnikom pa naše sožalje!

VUZENICA. Izredno slovesno smo letos proslavili kraljev rojstni dan. Lepo vreme je slovesnost še bolj povzdignilo. Na prejšnji večer so se zbrali gasilci in Sokoli na železniški postaji. S postaje se je po prihodu gorenjega vlaka razvil spreved, na čelu mu domača gasilska godba, nato gasilci z baklami in lampioni, zatem pa Sokoli v meščanskih oblekah. Sprevod se je pomikal ob vzklikanju našemu Kralju Sokolu v Spodnji trg in nato mimo Rusove kanele skozi Zgornji trg, pri gasilskem orodišču pa je bil stik. Tu je zaklical načelnik in za njim vse navzoče občinstvo »Živel mladi kralj«, nato pa je godba zaigrala himno. Vesela zabava ob zvokih godbe je zaključila rodoljubno slavje, za katero so tržani razsvetlili okna. Veselo razpoloženje je še povečalo spuščanje raket in pokanje papirnih bomb.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

ro, da ne odidem prej, dokler ne bom govoril s komerkoli iz graščine.

Prav mraz me je začel tresti spričo hladnega, mrtvega izraza hiše, ko sem stal za ograjo in prežal proti staremu poslopju premišljajoč, ali bi ne bilo boljše, če bi splezal čez plot in si rajši nakopal generalovo nemilost, kakor pa šel proč, ne da bi kaj izvedel o Heatherstoneovih.

K sreči se mi ni bilo treba poslužiti tega skrajnega sredstva, kajti še ni poteklo pol ure, ko sem zaslišal škripanje ključa v ključavnici in takoj nato videl stopiti generala izza vežnih vrat.

V moje presenečenje je bil oblečen v uniformo, a ne v takšno, ki se rabi zdaj v angleški vojski. Rdeči sukničji je bil tuje oblike in zob časa ga je bil zelo zdelal. Hlače, prvotno bele, so bile zdaj umazano rumene barve. Z rdečo pasico čez prsi in z ravnim mečem ob strani je stal tam kot živa slika starega oficirja iz časa pred štiridesetimi leti.

Korporal Rufus Smith, ki je bil zdaj lepo rejen in dobro oblečen, je skakljal poleg svojega gospodarja in se je na videz vneto pogovarjal z njim. Opazil sem, da je zdaj eden ali drugi izmed njiju plašno pogledal okoli sebe, kakor bi se bala kakšnega presenečenja.

Rajši bi bil govoril z generalom samim; ker pa je kazalo, da se ne bo ločil od svojega tovariša, sem glasno potrkal s palico po latak, da bi zbudil njuno pozornost. Oba sta se naglo obrnila in iz njunih gibov sem spoznal, da sta se bila vznemirila in ustrašila. Zato sem jima pokazal palico čez plot, da bi videla, odkod je prišel ropot. Nato je za-

Domače novosti

* **Veliki manevri ob Kolpi** so se začeli. »Sovražnosti« med južno in severno vojsko so se začele v sredo. K manevrom so prispeli tudi vojaški zastopniki številnih tujih držav. Naš minister za vojsko in mornarico general Ljubomir Marić se je pripeljal v torek v Novo mesto, da prisostvuje kolpskim vojaškim vajam. Vrhovni vođa vojaških vaj je general Milan Milovanović z načelnikom svojega štaba divizijskim generalom Ilijo Brašićem. Južni vojski poveljuje armadni general Bogoljub Ilić, severni pa armadni general Pantelija Jurišić (glej slike v prilogi).

* **Vojnim dobrovoljcem.** Društvena pisarna sreske organizacije vonjih dobrovoljcev v Ljubljani, ki je v Frančiškanski ulici 10, posluje od septembra dalje vsak dan razen ob nedeljah in praznikih od 18. do 19. ure. Dne 3. oktobra odkrijemo vojni dobrovoljci spominsko ploščo svojemu pokojnemu tovarišu dobrovoljcu-junaku Ivanu Gosarju na njegovi rojstni hiši v Stari Loki. Opozarjamo že zdaj vojne dobrovoljce in našo javnost na to spominsko prireditve. Pokojni Gosar je bil med dobrovoljci in vsemi Slovenci, ki so pomagali vstvarjati Jugoslavijo, eden izmed največjih junakov. — Znamenita knjiga »Dobrovoljci kladivarji Jugoslavije« se naroča pri sreski organizaciji vojnih dobrovoljcev v Ljubljani in se lahko osebno dobi v društveni sobi v zgoraj omenjenem času. Odjemalci knjige, ki je še niso plačali, se vljudno naprošajo, da store to čim prej.

* **Shod bivših avstrijskih veleizdajnikov.** V Beogradu bo 25., 26. in 27. t. m. shod vseh onih, ki jih je bivša Avstro-Ogrska zaradi njihovega jugoslovenskega in slovenskega mišljenja in delovanja med vojno internirala ali obsojila v ječo, kakor tudi vseh onih srbskih civilnih ujetnikov, ki so bili med vojno internirani po raznih avstro-ogrskih taboriščih. Na shodu se bo osnovalo društvo, čigar naloga bo: 1) da bo zbiralo zgodovinsko gradivo, ki se nanaša na napore, ki so jih poedinci, skupine in ves naš narod doprinesli za osvobojenje in uedinjenje; 2) da s sodelovanjem znanstvenikov in znanstvenih ustanov objavlja te dokumente kot gradivo za našo nacionalno zgodovino; 3) da nudi moralno in gmetno podporo onim svojim članom, ki so pomoči potrebni;

čel general počasi stopati proti meni. Njegov obraz je bil obraz moza, pripravljeneja na vse. Tovariš ga je čvrsto držal za roko in ga prosil, naj ne gre dalje. Sele, ko sem povedal svoje ime in jima zagotovil, da sem sam, sta se mi približala.

Ko se je prepračil, da sem bil res jaz, je general hitro stopil k meni in me zelo priščno pozdravil.

»Res, zelo prijazno je od vas, West, da ste prišli«, je rekel. »Samo v takih časih se vidi, kdo je prijatelj in kdo ni. Prav veseli me, da vas vidim.«

»Zelo sem bil v skrbeh zaradi vas vseh,« sem odvrnil, »zakaj že zelo dolgo časa se nisimo videli. Kako se vam je godilo v tem času?«

»Ne vem, kako bi rekel. Toda jutri bo že boljše. Jutri bova čisto drugačna moza, kaj ne, korporal?«

»Kakor zapovedujete,« je dejal korporal vojaško pozdravivši. »Kakor novorojena bova.«

»Korporal in jaz sva prav zdaj nekoliko vznemirjena«, je pojasnil general, »toda ne dvomim, da se bo vsa zadeva že kako polegla. Zaupava v božjo previdnost. A kako je z vami?«

»Bili smo zelo zaposleni,« sem rekel. »Menda niste nič slišali o ladijski nesreči?«

»O ladijski nesreči?« je zajecel general.

»Da, včeraj ponoči se je razbila tu v zalivu velika ladja iz Vzhodne Indije...«

Prestrašen sem umolknil spričo učinka teh besed na generala.

Rumen obraz sedanjega cloombrskega gospodarja je postal skoro pepelnato siv in njegove oči so se razširile na grozoten način,

4) da štiti koristi svojih članov; 5) da se zavzema za vse, kar more v narodu učvrstiti nacionalno zavednost. Predsednik pripravljalnega odbora je dr. Risto Jeremić, šef sanitetske službe v p., tajnik pa Bogdan Bogdanović, šef likvidature pri mestnem poglavarstvu v Beogradu. Za ta shod je prometno ministrstvo že odobrilo 75 odstotkov popusta pri cenah vozniških listkov. Pripominjamo, da bi se moral tak zbor vršiti v Ljubljani že 7. septembra 1931. ob priliki odkritja spomenika kralju Petru Osvoboditelju.

* **Velik zbor rudarjev v Zagorju.** Akcijski odbor vseh rudarskih strokovnih organizacij je sklical v nedeljo v Zagorju shod, na katerem so poročali o sporazumu doseženem med zastopniki delavstva in Trboveljske premogokopne družbe. Poročevalci so podrobno pojasnili borbo z družbo, ki je naposled pristala na enkratni izjemni draginjski prispevek, ugodila željam po izboljšanju nekaterih akordnih postavk in bo zadovoljivo rešila še nekatere zadeve. Za delavstvo je velika nesreča indeks cen iz leta 1922., na katerega se Trboveljska premogokopna družba dosledno opira. Takratni rudarski zastopniki so pristali na mnenje, da potrebuje posamezni rudar na mesec dni tole za življenje: šest kilogramov moke, 60 kg krompirja, štiri kilograme mesa, en kilogram masti in še nekatere potrebščine, vendar vse skupaj ne ustre za dejanski življenjski potrebi. Delavski zastopniki so dokazali, da je draginja narasla mesečno po osebi za 87 dinarjev, družba pa je ugotovila, da je za življenjske potrebščine potrebnih le 28 dinarjev poviška. Družba se je sklicevala na dober zaslužek rudarjev, ker bi se sicer ne bi dogajalo, da rudarji napravijo mesečno po več »plavih«. Pa tudi produkcija je padla, iz česar sklepa družba, da rudarji ne kažejo veselja do dela. Seveda so zastopniki delavstva lahko hitro dokazali, da je treba krivdo manjše produkcije iskati povsod drugod, samo ne pri rudarjih. Opazilo pa se je pri zborovalcih, da med njimi ne vlada odkritosrčna tovariška sloga, ki je skrajno potrebna, ako si hoče delavstvo priboriti boljšo bodočnost. Več razumevanja za strokovne organizacije je treba povsod, posebno še v rudarskih revirjih.

* **Tobačne srečke.** Na 126. žrebanju tobačnih srečk 14. t. m. so bile za amortizacijo izžrebane naslednje serije: 46 114 210 440 453 484 545 564 707 710 921 1058 1217 1278 1281 1338 1447 1902 2011 2025 2306 2605 2804 2919 3027 2086 3153 3216 3410 3587

iz njih pa je strmel vame nepopisen strah. »Iz Vzhodne Indije?« je zahropel, a kakor odrešitev se mi je zazdelo, da je sploh nekaj izpregovoril.

»Da,« sem hitro potrdil. »Moštvo je bilo rešeno in vsi so se že odpeljali v Glasgow.«

»Vsi?« je vprašal mrliško blede general.

»Vsi,« sem potrdil, »razen treh čudnih možakov, ki trdijo, da so budisti. Ti so sklenili ostati nekaj dni tu pri nas.«

Komaj sem bil izpregovoril te besede, je general z rokami, vzdignjenimi proti nebu, zdrknil na kolena.

»Tvoja volja naj se zgodi!« je zaječal. »Tvoja pravična volja naj se zgodi!«

Skozi špranjo sem videl, da je korporal Rufus Smith prav tako obledel in si brisal pot, ki mu ga je zakrivil strah.

»Moja stara spremljevalka nesreča!« je rekel korporal. »Prav zdaj, ko sem po tolikih blodnjah dobil udobno zavetišče!«

»Nič ne de, dečko!« je dejal general. Nato je vstal in se zravnal kakor mož, ki je šele zdaj pripravljen na vse. »Naj se zgodi karkoli, midva se bova borila za najino usodo, kakor se spodobi za britanske vojake. Ali se še spominjaš, kako si pri Ciljanvalahu moral od svojih topov prihiteti k našemu karju in so pridirjali siški konji proti našim bajonetom. Takrat nisva kazala strahu, pa ga tudi zdaj ne bova. Zdi se mi, da se bolje počutim. Negotovost me je ubijala.«

»In pa peklensko ženketanje!« je menil korporal. »No, da pojdeva skupaj, mi je v tolažbo!«

»Pozdravljeni, West,« je rekel general. »Bodite dobri z Gabrijelom in dajte moji ubo-

3653 3701 3877 3973 4227 4306 4426 4654
4723 4931 5599 5814 5900 5919 5926 5928
6089 6233 6302 6575 6864 7209 7277 7291
7751 8063 8068 8153 8176 8318 8331 8409
8544 8587 8679 8953 8997 9063 9047 9541.
Dobitki pa so bili naslednji: ser 9030 štev 59
75.000 din, ser. 3279 štev. 33 2.000 din, ser.
4492 štev. 56 500 din, ser. 4763 štev 32 500
din; po 100 din: ser. 1186 št. 2, ser. 1660 št.
69, ser 2466 št. 71, ser. 2777 št. 15, ser 3182
št. 54, ser 3411 št. 18, ser. 3923 št. 48. ser.
6337 št. 38, ser 8519 št. 34, ser 8731 št. 23;
po 50 din: ser 310 št. 95, ser 1227 št. 63, ser
2402 št. 83, ser 2427 št. 68, ser 2723 št. 52,
ser 3128 št. 26, ser 3838 št. 98, ser 5136 št.
40, ser. 5220 št. 73, ser. 5410 št 58, ser 7038
št. 65, ser. 7144 št. 3, ser. 7491 št. 47, ser.
8112 št. 84, ser. 8485 št. 42, ser. 8486 št. 95,
ser. 8635 št. 75, ser. 9202 št. 9, ser. 9785 št.
26, ser. 9824 št. 26.

* **Srečke Rdečega križa.** Na 97. žrebanju srečk Rdečega križa 14. t. m. so bile za amortiziranje izžrebane naslednje serije: 798 1075, 1095, 1153, 1215, 1226, 1613, 1846, 2432, 2555, 2701, 3156, 3367, 3412, 4153, 4367, 4448, 4508, 4861, 4912, 5092, 6623, 6693, 7094, 7474, 7522, 8375, 8670, 8996, 9843. — Dobitki so naslednji:

ser.	štev.	dobitek	ser.	štev.	dobitek
527	100	50 Din	5832	29	50 Din
636	20	50 «	5861	67	50 «
1483	89	50 «	5964	45	50 «
1637	29	50 «	6735	58	50 «
1678	82	50 «	6784	25	200 «
2045	53	500 «	6760	29	50 «
2119	43	50 «	7132	83	200 «
2703	18	50 «	7666	47	200 «
2997	16	50 «	7850	76	50 «
3004	82	25.000 «	8155	85	200 «
4014	31	50 «	8529	1	200 «
4129	21	50 «	8849	98	500 «
4308	79	50 «	9071	34	1.000 «
5626	10	50 «	9993	100	50 «
5378	97	50 «			

* **Po 23 letih se je javil iz Rusije.** Te dni so prejeli Švedrovi na Ptujski cesti v Mariboru nepričakovano vest. Posestnik in upokojeni železničar je namreč dobil pismo iz Moskve. Bila je pisava njegovega sina Ivana, ki je služil pri bivšem 47. pehotnem polku in bil leta 1915. ujet v Karpatih. Domači so mislili, da je že davno mrtev. Pismo je bilo odano v Moskvi 22. avgusta. Veselje, da se je po 23 letih javil sin edinec, je pri domačih nepopisno. Imenovani je v Moskvi poročen in ima sina in hčerko.

gi ženi dom. Ne bo vam dolgo v breme, mi-slim. Pozdravljeni! Zbogom!«

»Stojte, gospod general!« sem odvrnil in kratko malo odtrgal eno izmed lat, da bi se bila bolje slišala. »To je že dovolj dolgo trajalo! Kaj pomenijo ta namigavanja? Čas je, da mi vse poveste! Česa se bojite? Govorite! Strah vas je Indov? V tem primeru imam možnost, da jih dam prijete kot potepuhe!«

»Ne, ne, to ne gre!« je ugovarjal general, majaje z glavo. »Še zadosti zgodaj boste izvedeli za vso bedno zgodbo. Mordaunt ve, kje imam tiste papirje. Lahko ga jutri vprašate.«

»Če grozi nevarnost, se vendar lahko kaj stori za obrambo,« sem vzkliknil. »Samo povejte mi, česa se bojite, da bom vedel, kaj naj storim.«

»Dragi prijatelj,« je dejal, »nič se ne da pomagati. Zato se pomirite in pustite, da se zgodi, kakor se zgoditi mora. Neumen sem bil, da sem se skrival za kamenitimi zidovi in leseno ograjo. Seveda, brezdolje mi je bilo strašno mučno in zato sem čutil, da so mi bili razni varnostni ukrepi, čeprav so bili brez pomena, vendarle v lažje prenašanje grozeče nesreče, kakor pa trpeča vdanost v usodo. Moj preprosti prijatelj tukaj in jaz sva v enakem položaju. v kakršnega upam, ne bo zašel noben človek več. Priporočiva se milosti Vsemogočnega in upava, da nama bo na onem svetu šteto v dobro vse to, kar sva na tem svetu pretrpela. Zdaj vas moram zapustiti, ker moram sežgati še razne papirje in marsikaj urediti. Zbogom!«

Stegnil je roko skozi odprtino v ograji in prijel mojo roko kakor ob resnem slovesu. Potem je šel z umerjenimi čvrstimi koraki

Taki so moški

Modra teta pravi :
Ne, ne, tako milo
že imamo!

To je tisto dobro
**SCHICHTOVO
MILO JELEN**

proti dvorcu. Invalidni korporal mu je sledil.

Čisto zmeden sem se vračal v Branksome in razmišljal o tem, kaj naj storim. Zdaj mi je bilo jasno, da je bil sum moje sestre opravičen in da je obstajala zelo tesna zveza med prihodom treh vzhodnjakov in zagonetno nevarnostjo, ki je grozila cloombrski graščini.

Skoro nisem mogel verjeti, da bi mogel biti Rem Sing s svojimi plemenitimi potezami, mirno obličnostjo in modrimi izreki sposoben za kakšno nasilje. Kljub temu sem si lahko predstavljal, če sem pomislil na njegove košate obrvi in temne predirajoče oči, da je morala biti njegova enkrat zbuje-na jeza strašna.

Toda kako sta si mogla oba tako različna moža, kakor sta bila malopridni stari topničarski korporal in odlični angloindijski general, nakopati enako jezo teh tujcev? In če je bila nevarnost telesna, zakaj mi je potem general prepovedal prijete indijske svečnike? (Dalje)

* **Ne ve, kam bi s tolikim denarjem.** Pri zadnjem zrebanju državne loterije je bila sreča naklonjena samim siromašnim ljudem. 500.000 din je zadel kaznjenev v Sremski Mitrovici Andrija Matjan, star 43 let. Prav predzadnji ponedeljek je minilo šest let, odkar sedi v kaznilnici in te dni so mu izročili 500.000 din, ker je imel četrtinko srečke, ki je zadela 2.000.000 din. Sodnik mu je prišel v celico čestitat. Matjan je dejal, da sam ne ve, kam bi s tolikim denarjem. Rad bi se vrnil k svojcem in njegova edina želja je, da bi čimprej zapustil kaznilnico. V Sarajevu pa živi siromašna šivilja Heinrichova, ki je tudi zadela pol milijona. Ko je zvedela to, se je prijavila za glavo in vzklikala: »Križ božji. Vendar se nas je Bog usmilil!«

* **Za državne upokojence.** Dravska finančna direkcija v Ljubljani razglša: Vsi državni upokojenci, vdove in sirote državnih službenec, ki prejemajo pokojnino od dravske finančne direkcije v Ljubljani, morajo v prvi polovici oktobra vložiti prijavo za prejem osebne in rodbinske doklade. Kdor doklad ne prejema ali mu po uredbi ne bi bilo treba predložiti prijave, mora poslati izjavo, ali je v banovinski ali občinski službi, da se ugotovi, če morda predmetni njegovi dohodki ne vplivajo na pravico do oolnih pokojninskih prejemkov. Prijavam je treba za otroke, stare nad 16 let, priložiti potrdila o rednem šolanju, izjavam pa dokazila o velikosti dohodkov v samoupravni službi. Upokojencu, ki v oktobrskem roku ne bi predložil prijave ali izjave, se bo izplačevanje doklad ali pokojnine začasno ustavilo.

* **Zaljubljena usmiljenka pobegnila iz bolnišnice.** Iz šibenške bolnišnice je pobegnila usmiljenka sestra Albana, doma iz Slavonkega Broda. Zaposljena je bila na internem oddelku, kjer se je zdravil pred štirimi meseci šofer Ante Stošič. Zaljubila sta se drug v drugega in sestra Albana je sklenila zapustiti bolnišnico. Za njeno ljubezen je izvedela predstojnica samostana v Šibeniku in sklenila je poslati sestro Albano v službo v Zagreb. V nedeljo bi bila morala zaljubljena redovnica odpotovati v Zagreb, pa je rajši pobegnila s svojim izvoljencem, s katerim se bo te dni poročila.

* **Mladenci rekruti, ki ste potrjeni k vojakom in imate pravico do osvoboditve, skrajšanega roka službe, čimprejšnjega vstopa v kader, odložitve službe v kadru, informirajte se in uredite svoje zadeve pravočasno!** Pojasnila daje za malenkostno plačilo Per Franc, kapetan v pokoju, koncesionarna pisarna, Ljubljana, Maistrova ulica št. 14. Za odgovor je priložiti kolek ali znakmo za 6 dinarjev.

* **Sprejem v podčastniške šole.** Artiljerijska podčastniška šola v Čupriji, Inženjerska podčastniška šola v Mariboru, starost od 19 do 21 let, Pomorsko vazduhoplovna, starost od 18 do 20 let, Vazduhoplovna podčastniška v Novem Sadu, starost od 17 do 21 let, Strojna mornariška od 15 in pol do 18 in pol leta. Strokovna mornarska od 18 do 20 let in Vojnogodbena v Vršču od 14 do 16 starosti. Pojasnila se dobe pri Peru Francu, kapetanu v p., Ljubljana, Maistrova ulica 14. Priložiti kolek ali znakmo za 6 din za odgovor.

* **Smrt župnika pod avtom.** Pri Sv. Nedelji blizu Samobora je te dni zapustil župnik Stevan Topolšič župnišče in se odpravil po cesti proti Samoboru. Komaj 50 korakov od župne cerkve pa je opazil dva tovorna avtomobila, ki sta se vzpenjala navkreber. Naenkrat je zadnji avto prehitel prednjega, župnik je skočil na sredo ceste, a tedaj ga je že podrl avto in ga pregazil. Vsega okrvavljenega so kmetje nesli v župnišče, a jim je pred cerkvijo na rokah izdihnil.

* **Nesreča pri gašenju hiše.** Pred dnevi je zgorela v Zavrhu pri Dobrni hiša 59letnega posestnika Janeza Premrla. Pri gašenju je dobil Premrl hude opekline po vsem telesu. Prepeljali so ga v celjsko bolnico.

* **Po 300 Din plačamo kilogram prvovrstne angorske volne.** Potrebujemo nujno 200 kg volne, a je kupimo vsako količino. Pošljite vzorce z navedbo količine na naslov: Zveza, Ljubljana, Karunova ul. 10. Vsa podrobna napodila so v knjižici »Angorski kunec«. Cena 10 dinarjev.

* **Iz vlaka je padel in se smrtno ponesrečil.** Pri uvozu jutrnega potniškega vlaka iz Maribora na postajo Pragersko se je pripetila te dni usodna nesreča. Ko se je vlak približal postaji, je iz vagona strmoglavil mlad moški in obležal na progi s hudimi poškodbami. Na podlagi listin, ki so jih našli pri njem, so ugotovili, da gre za 30letnega nameščenca kemične tvornice v Ljubljani Milana Debelaka. Hudo poškodovanega so prepeljali v bolnico, kjer je kmalu umrl. Kako se je nesreča pripetila, ni znano. Domnevajo pa, da se je Debelak naslonil na vrata, ki so se nenadno odprla, in je nesrečnež strmoglavil na tračnice, kjer si je razbil lobanjo.

* **Umrl je zaradi nesrečnega padca.** V mariborski bolnici je umrl delavec Franc Juhart iz Ruš. Nedavno so ga v Rušah pijanega vrgli iz neke gostilne. Pri padcu je priletel tako nesrečno na prag, da si je razbil lobanjo. Državno tožilstvo je odredilo raztelesenje.

* **Drava je naplavila truplo avstrijskega vojaka.** Pri Vuzenici je Drava naplavila truplo mlajšega moškega, oblečenega v avstrijsko vojaško uniformo. Na podlagi legitimacije, ki so jo našli pri utopljenju, so ugotovili, da je to 22letni avstrijski vojak Franc Guggenberg iz Šmohora na Koroškem. Utonil je v Dravi ob briliki velikih avstrijskih manevrov.

* **V Voglajni najdena utopljenka.** Prejšnji četrtek je neki ribič zapazil v vodi na Opolki v Štorah žensko truplo. Takoj mu je bilo jasno, da gre za pogrešano 17letno Joštovo iz Stor, kar se je izkazalo za resnično.

* **Samomor z dinamitno patrono.** V Skaluh pri Slovenjgradcu je izvršil 44letni banovinski cestar Filip Tašler strašen samomor. Na cesti v Lokovici si je vtaknil v usta dinamitno patrono in je prižgal vžigalno vrvico. Eksplozija je glavo čisto odtrgala in jo dobesedno raznesla, ker niso našli prav nobenega sledu od lobanje. Tudi gornji del života mu je silna moč dinamita čisto strla.

* **V Razvanju je gorelo.** V nedavni noči so imeli v Razvanju spet požar. Goreli so svinjaki in hlev posestnika Mirka Kmetiča. Ogenj je bil nedvomno podtaknjen.

* **Nevarna bolezen iz Avstrije.** Pri Sv. Treh kraljih nad Marenbergom so zaprli šolo za teden dni. Pri 12letnem učencu Robertu Štaberju so namreč ugotovili zelo nevarno bolezen, tako zvani mrtvični krč, ki povzroča otrpnjenje udov. Šolo so takoj razkužili in jo nato zaprli. Ugotovilo se je, da se je pred dnevi pojavila ta bolezen pri Sv. Antonu v Avstriji in je prišla zatem k nam. Štaberjevi stanujejo namreč tik meje in je prišla deca na paši v stik z avstrijsko deco, od katere se je nalezla nevarne bolezni.

* **Medved na Menini.** Medved, ki gospodari po Kamniški Bistrici in pod Grintovcem, kjer preganja po pašnikih ovce, je pred kratkim obiskal tudi Menino in jo menda premeril od Črnivca do Bibe. Ker so se tuhinjski živinorejci naveličali prežati nanj in varovati ovce pred njegovo krvoločnostjo, so rajši opustili rejo ovc. Oskrbnik banovinskega posestva pa je le obdržal nekaj ovc okoli planinskega doma. Zadnjič je našel ostanke raztrgane ovce prav nad domom. To je storil medved, saj so sledovi čisto določno kazali na njegovo prisotnost na tem kraju.

* **Pod vlak se je vrgla.** Te dni se je zgodila v Rušah v bližini postaje krvava žaloigra. Pod mariborski vlak se je vrgla služkinja Adela Verstnikova in bila takoj mrtva. Pokojnica je bila v službi v Mariboru, potem pa je odšla v Ruše k svoji botri. Nedavno je poskusila izvršiti samomor z lizolom, vendar so ji v mariborski bolnici rešili življenje. Doma je bila iz Hoč. Vzrok samomora ni znan.

* **Velikega soma so ujeli v Muri.** Iz Čakovca poročajo, da so ujeli ribiči v Muri 57 kg težkega soma. Som je bil zašel v plitvo vodo, kjer ribičem ni mogel uiti.

* **V Ljubljano je skočil.** V torek so bili ljudje na Bregu v Ljubljani pričé razburljivega dogodka. Opazovali so nekega 40letnega moškega, ki je precej razburljivo govoril s svojim dekletom, naenkrat se je pa pognal v močno naraslo Ljubljano. Reševalcem se je posrečilo nesrečneža pri mesarskem mostu

potegniti iz vode. Z umetnim dihanjem so ga hoteli obuditi k življenju. Bilo je pa že prepozno. Njegova spremljevalka je povedala, da je nesrečnež 40letni šofer Alojzij Jereb iz Idrije. Bil je jetičen in se je šele pred dnevi vrnil iz Žirov, kjer se je zdravil, a je bilo njegovo stanje brezupno. Za torek je pozval svojo žaročenko 20letno Anico na sestanek in jo vprašal, ali se hoče z njim poročiti. Dekle je pa vedelo, da mu ni rešitve, in mu je mirno prigovarjalo, naj počaka. To je Jereba pognalo v obup.

* **Smrtna nesreča.** V torek se je v Konjicah pripetila huda prometna nesreča. Krojaški pomočnik Anton Grgurič, zaposlen pri mostru Pileju in doma iz Splita, se je peljal po Konjicah, na ostrem ovinku pa mu je privozil nasproti težak voz, ki ga fant ni opazil in je zavozil s kolesom naravnost pod voz. Kolesa so mu šla čez glavo in mu jo zdrobila. Med prevozom v bolnišnico je Grgurič umrl. Pokojni Grgurič je bil vnet Sokol in priljubljen mladenič.

* **Huda nesreča pri električni centrali pod Doblarjem.** Pri električni centrali, ki jo grade pod Doblarjem se je pripetilo že več nesreč, med njimi pred dvema mesecema ena smrtna. Te dni se je spet pripetila huda nesreča, ki je zahtevala smrtno žrtev, dva delavca sta pa bila nevarno ranjena. Nesreča se je zgodila v gornjem delu rova, po katerem bo tekla Soča s podselskega jezva v doblarsko električno centralo. Pravkar so razstrelili mine in delavci so hiteli, da popravijo razmajana ogrodja in odre. Pri enem teh odrov pa se je začel oder podirati. Močan tram je padel na delavca Alojzija Frara in ga ubil. Dva njegova tovariša je kamenje zasulo. Šele po dveh urah so ju izkopal in ju takoj odnešali v goriško bolnišnico.

* **Ljubezenska žaloigra mladega para.** V Kotoribi se je te dni zgodila ljubezenska žaloigra. 17letni mesarski vajenec Jože Pongrac se je bil zagledal v 16letno Verico Jurčano-vo iz Dolnjega Kraljevca. Verica se je učila v Kotoribi pri neki šivilji, kjer so tudi pletli košare. Jože je naenkrat postal ljubosumen na nekega svojega vrstnika, ki se je učil pletenja košar. Ljubosumnost ga je naposled pritirala tako daleč, da je usodnega dne poklical Verico pred hišo in ji zasadil mesarski nož naravnost v srce. Ko se je Verica zrudila in izdihnila, se je že tudi Jože zabodel v prsi in umrl.

* **Živ pokopan v gramozni jami.** Te dni zjutraj se je pripetila v gramozni jami Cerkvjenjaku v Slov. goricah huda nesreča. V gramoznici kopljejo gramoz za banovinsko cesto in se je pri kopanju nenadno vdrl dva metra debeli plaz gramoz in se sesul na delavca Frasa Martina iz Stanetinev. Kljub vsem naporom se delavcem ni posrečilo, da bi ga rešili. Izdihnil je v gramozu, še preden so ga delavci mogli odkopati. Pokojni Franc je bil priden delavec in splošno priljubljen.

* **V senu se je zadušila.** Na deželi se večkrat oglase pri posestnikih popotniki, ki prosijo za prenočišče. Tako se je oglasila pri posestniku Orniku Ivanu v Partinju v Slov. goricah zasebnica Pločeva Neža od Sv. Jurija in ga prosila, da bi smela prespati noč na njegovem seniku. Ornik se je ženske usmilil in ji odkazal prostor. Popotnica se je trudna vlegla na seno. Ko je naslednjega dne ni bilo na spregled, je šel gospodar na skedenj, kjer je našel Pločevo ležečo v senu. Glavo je imela zarito v seno in ni kazala nobenih življenjskih znakov. Pločeva je bila menda božjastna in je verjetno, da je imela v usodni noči napad božjasti. Pri tem se je zarila z glavo v seno in se zadušila.

* **Požar po nesreči ali požig.** V Gornjem Logu je zgorel kozolec nekega Američana, katerega posestvo upravlja posestnik Kotar, po domače Verhle iz Konja. Gasilci in reševalci so oteli le sosedne kozolce. Kozolec je stal tik glavne ceste. V bližini ni nobene hiše, zato je bil Kotarjev kozolec že pripraven za popotnike. Tudi usodno noč je moral nekdo prenočevati v kozolcu. Proti jutru si je najbrže prižgal cigareto, pa mu je padel ogorek v suho mrvo. Ni pa tudi izključeno, da je zgradbo zažgala hudobna roka.

* **Osemdesetletnika je pri delu zadela smrt** 80letni posestnik Franc Taufer, po domače Kovač iz Zgornjega Logatca, je bil kljub visokim letom še pri moči in nad vse marljiv. Ko je te dni vzel motiko in košaro ter krenil po cesti na polje kopat krompir, ga je čez čas našel eden izmed sosedov, ko je ležal nepremično na cesti. Pristopil je k starcu in ga poklical. Taufer pa ni dal od sebe glasu. Ko se je sklonil sosed čezenj, je opazil, da je že brez življenja. Stari Taufer je bil vse življenje vzor marljivosti, še smrt ga je zatekla sredi dela. Ohranili mu bomo lep spomin!

* **Samomor zaradi obdolžitve požiga.** Posestniku Kolmanu v Korovcih je požar upepelil gospodarsko poslopje. Kmalu po požaru se je med ljudmi razširila govorica da je ogenj zanetil Kolmanov prevzičkar. Te govorice si je starček vzel tako k srcu, da si je prerezal trebuh. Prepeljali so ga v bolnico, kjer je umrl.

* **Otrok je utonil v mlaki.** Na Ružičkem vrhu pri Sv. Juriju ob Ščavnici je 6letni posestnikov sin Ivan Mir vozil z vozičkom 4-letnega bratca Srečka. Naenkrat pa je opazil, da bratca ni bilo več na vozičku. Takoj je pohitel nazaj in ga našel v neki mlaki ob cesti mrtvega.

* **Elektrika ga je ubila.** Nedavno zvečer je posestnik Joža Rozman v Dupljah popravljaj električno napeljavo. Pri delu pa je prišel v stik z električnim tokom, ki je Rozmana usmrtil. Z nesrečno Rozmanovo družino soustvarajo vsi vaščani.

* **Voz ga je zmečkal.** Alojzija Boucelja, zaposlenega pri tvrdki inž. Dedeka pri kamnolomu v Kamniški Bistrici, je pri natovarjanju kamena na avto, prikolica tako nesrečno pritisnila ob avto, da mu je zdrobila prsni koš. Ponesrečenca so prenesli v obratno pisarno in poslali po zdravnika. Toda poškodbe so bile tako težke, da je izdihnil, preden je prišel zdravnik. Nesrečni Boucelj zapušča ženo in tri nepreskrbljene otroke.

* **Božjastnik je utonil v mlaki.** Na dvorišču posestnika Vodoška v Račah si je 23-letni domači sin Jernej umival noge v mlaki. Med umivanjem je dobil napad božjasti in padel je v mlako. Ker ni bilo nikogar blizu, da bi ga rešil, je utonil.

* **Plaz je zasul cesto.** Banovinsko cesto, ki drži iz Ptuja skozi Zavrč na Hrvaško, je na več krajih zasul zemeljski plaz. Delavci so kamenje in prst odstranili.

* **Samomor slovenskega železničarja v Zagrebu.** V Zagrebu na Trešnjevki je 57letni upokojeni železničar Filip Pečovnik iz Ruš pri Mariboru izvršil samomor. Pred kratkim je bil operiran na slepiču, rana pa se mu ni hotela zaceliti in je zaradi nje trpel strašne bolečine. Zaradi neznošnih bolečin se je odločil za svoj obupni korak. Pognal si je iz revolverja kroglo v glavo.

* **Požar na Spodnji Hudinji.** Nedavno zjutraj je začela goret na Spodnji Hudinji pri g. Široli Rafaelu drvarnica. Gasilska četa iz Gaberja je rešila obe sosednji poslopji, ki sta bili v veliki nevarnosti. Na kraj požara je prihitela tudi gasilska četa iz Celja.

* **Zalostne posledice bede.** Beda je kriva, da mnogo žen, ki zanosiyo, išče nedovoljene poti za odpravo plodu. Nedavno je v Zagorju umrla nagle smrti 29-letna žena. Ker je sostanovalec bilo znano, da je bila v drugem stanu, bili zatrdno prepričani, da je nesrečnica zaradi ponesrečenega poizkusa odprave plodu umrla. Neka oseba je zadevo prijavila orožnikom v Zagorju. Možje postavijo zadevo preiskali, nato pa aretirali dve ženski.

* **Drzen roparski napad na kmetico.** V nedeljo ponoči je bila v Lipi blizu Karlovca napadena 65 letna kmetica Ana Roginova. Roparski napadalec je vdrl v njeno hišo in ko je hotela poklicati sosede na pomoč, jo je ustrelil v glavo in pobegnil. Na strel so prihiteli sosedi in odpeljali hudo ranjeno kmetico v karlovško bolnišnico, kjer je menda že preminila.

* **Ženin dom je zažgal.** Poljčanski orožniki so prijeli in odvedli v zapor v Slovenski Bistrici 51 letnega rudarja Antona Pangerla, ki je osumljen, da je zažgal domačijo v Razgoru pri Slovenski Bistrici. Hiša z gospodarskim poslopjem je bila last njegove žene Antonije.

Dejanje je storil iz maščevanja, ker žena kljub ponovnim prigovarjanjem ni hotela dati posestvo in hišo prepisati na njega.

* **Strahovalec Studencev v rokah pravice.** Že dalje časa je strašil v Studencih pri Mariboru drzen vlomilec, ki si je izbral za torišče svojih obiskov zlasti gostilne. Vlamljal je tako spretno, da ni bilo za njim nobenega sledu. Imel je za svoje posete fino izdelan vitrih, s katerim je odpiral in zapiral vrata. Vlomil je v Špurijevo in Kučerjevo-gostilno ter skušal vlomiti tudi v Omulčevo gostilno, odkoder so ga pa domači prepoznali. Razen tega je oplenil Zupančevu trafiko v Studencih. Studenški orožniki so dalje časa zasledovali 27-letnega ključavničarja Verdnika iz Studencev, ki je bil šele nedavno izpuščen iz kaznilnice. Njemu očitajo vse te grehe, zato so ga aretirali in izročili sodišču.

* **Dva nevarna vlomilca pod ključem.** Vlomilca Vinko Gačnik in Ferdo Mole iz Vrha, ki sta bila po večletnem zaporu šele pred nekaj meseci izpuščena na svobodo, sta bila te dni ponovno aretirana. Na vesti imata spet več vlovov, ki sta jih izvršila po raznih krajih Dolenjske. Tako sta vlomila v Prijateljstvo trgovino v Tržišču, v Zupančičevo gostilno v Radečah, pri trgovki Kosovi v St. Janžu. Moleta sta prišla orožniška kaplarja na Mirni Franc Pozenel in Jožef Gioneti zvečer na cesti Mirna—Sv. Helena. Pri njem sta našla osem vetrihov različnih velikosti. Gačnika so prijeli in aretirali orožniki v St. Rupertu.

* **Drzen roparski napad.** Nedavno nedeljo zjutraj je v Čekavcu nad Osekom pri Gorici vdrl v hišo že priletne vdove Terezije Smetove okrinkan zločinec, zgrabil ubogo ženo za grlo in jo začel daviti. Zahteval je denar. Vdova je morala roparju razkazati vsó svojo hišo. Ropar je vse prevohal, našel pa ni ničesar. Zadovoljil se je naposled z desetimi lirami, ki jih je imela žena v denarnici, z dežnikom, ki ga je v zadnjem trenutku pograbil in izginil v noč. Smetova je hitela v vas klicat sosede, toda o roparju ni bilo nobene sledi več.

* **Uboj.** V Šmihelu pri Sempasu se je 18 letni Franc Peršič sprl z 79 letnim Antonom Lebanom. Med prepirrom je Peršič Lebanu sunil s tako silo, da se je starček zgrudil in kmalu izdihnil. Zdravniška komisija iz Gorice je ugotovila, da je notranja izkrvavitev povzročila smrt.

* **Dva brata na krivih potih.** Na Dolgem Brdu pri Zagorju so samotnemu posestniku odnesli vlomilci več reči, med drugim harmonike, citre in nekaj obleke in obutve. Takih vlovov je bilo storjenih tam okoli več. Zato so orožniki zasumili, da sta pri tatvinah udeležena dva brata Stebana iz Lok. Zglasili so se pri Stebanovih in so aretirali Lojzeta. Pri Lojzetu so našli še nekaj ukradenih predmetov, ki so jih na Dolgem brdu spoznali za svoje. Zato so pridržali orožniki Lojzeta v zaporu Njegovega brata Cirila pa še iščejo. Za Cirilom Stebanom je že pred meseci izdala ljubljanska policija tiralico zaradi več tatvin.

* **Cigani razbojniki.** Ciganska nadloga je posebno huda na Dolenjskem. Pretekli četrtek se je posestnik Jože Miler z Drnovega vračal ponoči okoli desetih iz Brežic. V bližini Dolenjih Skopic je dohitel dva voza z neznanca, ki so ga prijazno povabili, naj prisede. Ko so se vozili nekaj sto metrov, je mož šele spoznal, da je deležen ciganskega gostoljubja. Nad Gornjimi Skopicami je skočil z voza, ker se je bolj zanesel na svoje noge, kakor pa na ciganski voz. S tem pa se je pričela vsa neprijetna zadeva. Dva cigana sta bila takoj za Milerjem. Eden ga je zgrabil za usta, da kmet ni mogel klicati na pomoč, drugi pa mu je sunil iz notranjega žepa sukneje listnico z gotovino 1500 dinarjev. Vsega opraskanega po obrazu so cigani pustili Milerja in io ubrali z vso naglico v smeri proti hrvaški meji. Napadalec pa je imel toliko hladnokrvnosti, da je poklical nekega kmečkega fanta v Dolenjih Skopicah, ki je hitel s kolesom po orožnike v Dolenjo Pirošico. Orožniki so takoj šli na lov za razbojniki in so jih blizu Dolnje Ribnice res dohiteli. Toda cigani, trije možki, so opazili nevarnost ter so io odkurili na vse strani preko njiv proti Savi. Patulja je obstojala samo iz dveh mož, izmed

katerih je eden stražil oba voza, ciganke iz otročad, drugi orožnik pa je le iztaknil cigana Stefana Nikolčiča v nekem grmu za Savo, med tem ko sta ostala dva ušla. Posestnik Miler je baje spoznal v prijetem ciganu baš onega, ki mu je vzel denarnico. Razbojnik pa tajni po ciganski navadi dosledno vse, kar mu očitajo. Ciganke se izgovarjajo, da nimajo pojma, kod so se vozile.

* **V vojni je pobegnil z doma, zdaj se je vrnil.** Vaški kovač Marko Čamič v Ravnah pri Brčkem je nedavni večer sedel z ženo Stano za mizo in sta se pogovarjala o svojem edincu, ki jima je v času vojne kot 12-letnik pobegnil. Tedaj pa je nekdo potkal na vrata. Vstopil je lepo oblečen neznanec, star okrog 30 let. Prosil je za prenočišče. Stara dva sta se nekoliko ustrašila, tedaj pa je neznanec začel jokati. Povedal je, da je njun pogrešani sin Stevo. Ko so se vsi trije umirili, je dolgo v noč pripovedoval svoje burne doživljaje, ko se je skoro 20 let potikal po svetu.

* **Na mrtvaškem odru je porodila.** V Lubešiči blizu Varaždina je neka mlada kmetica, noseča že osmi mesec, delala na polju. Ko se je vračala domov, ji je nenadno postalo slabo. Zgrudila se je. Domači so ji prihiteli na pomoč. Poskusili so vse, da bi jo spravili k zavesti, pa je bil ves njihov trud zaman. Misleč, da je umrla, so jo preoblekli ni položili na mrtvaški oder. Čez dva dni, ko so se pripravljali na pogreb, pa je navidezno mrtva kmetica porodila mrtvega sinčka. V hiši zbrani vaščani so se tako prestrašili, da prvi trenutek niso vedeli, kaj bi počeli.

* **Zaradi bega čez mejo so bili prijavljeni italijanski oblastvom v Julijski krajini 18-letni Andrej Rožinec in 19 letni Karlo Gominšek, oba od Sv. Križa na Vipavskem, 23-letni Benedikt Padovan, 25 letni Stanko Mužina iz Števerjana in 28 letni Ivan Prinčič iz Cerovega v Brdih.**

* **Brez potnega lista.** Na meji pri Črnem vrhu so italijanski orožniki aretirali Jakoba Merlaka iz Hotedršice, pri Godoviču 37 letnega bivšega železničarja Josipa Rupnika iz Ljubljane, pri Cerknem pa 26 letnega Antona Jeriča iz Trebnjega. Vsi trije so jugoslovenski državljani. Aretirani so bili, ker so brez potnega lista prekoračili mejo.

Nacionalna mladina ustanavlja svoje organizacije

Pred dnevi je sreska organizacija Jugoslovenske nacionalne stranke v Kranju sklicala prvi sestanek za razgovor o ustanovitvi mladinske sreske organizacije. Na lepi banovinski manifestaciji omladine Jugoslovenske nacionalne stranke v Ljubljani je bilo prisotnih že lepo število mladih somišljenikov tudi iz kranjskega sreza. Vrnili so se v domače občine polni navdušenja in borbenosti in tako se je že pretekli četrtek ustanovila mladinska organizacija JNS tudi v kranjski srez.

V stranski dvorani Narodnega doma v Kranju se je zbralo nad 100 zastopnikov nacionalne mladine iz vseh krajev sreza. Zborovanje je otvoril preizkušeni nacionalni bореc bivši dolgoletni kranjski župan g. Ciril Pirc, predsednik sreske organizacije JNS. Mladina je sivolasemu možu priridila počastitve. V imenu banovinskega odbora omladine JNS sta govorila njegov predsednik inž. Rus in dr. Alujevič, ki sta orisala smeri nize nacionalne mladine.

Pri volitvah je bil izvoljen prvi redni odbor mladinske organizacije JNS za kranjski srez. V odboru so zastopniki vseh občin. Predsednik je Tavčar, tajnik pa Grčman.

Po izvolitvi odbora je narodni poslanec Milan Mravlje orisal današnji politični položaj in posebej razpravljaj še o razmerah v kranjskem srezu. Z napeto pozornostjo in ponovnim viharim odobravanjem so ga poslušali mladi zborovalci.

Ko je predsedujoči zaključil zborovanje, je iz grl vseh prisotnih priklopela himna »Hej Slovani«. Okrepljeni v svoji volji in mladi borbenosti so se fantje mirno razšli.

Noši na tujem

Iz kolonij naših ameriških rojakov

Cleveland, v avgustu.

V Clevelandu so bile oni dan velike letalske tekme, na katerih so nastopili trije Slovenci, 17letni Stanko Majer in Andrej Zupančič in 14letni Harry Kramer. Prva dva sta slušatelja višje tehnične šole. Napravili so si letalo in mu dali ime »Stahran«. Letalo jih je stalo samo 165 dolarjev. Motor ima en cilinder in žene ga gazolin. Vse drugo so znesli skupaj kar od otroškega vozička. Letalo je seveda majhno. Podjetni slovenski fantje so ga izdelovali dva tedna. Kako so se z njim odrezali na letalski tekmi, bomo še poročali.

V West Aliquippi se je smrtno ponesrečil 17letni Daniel Strubelj. Polnil je s kisikom tank, ki ga rabijo za polnjenje sodavice. Nankrat se je tank razpočil in fanta je raztrgalo, da je bil takoj mrtev.

V velikem gledališču v New Yorku je bila nastavljena slovenska plesalka Ema Fabjanova, učenka slavnega ruskega plesnega mojstra Sergeja Popelova. Zdaj je pa Fabjanova nastavljena v Internacionalni kazini v New Yorku.

Iz Erkenschwica (Nemčija) nam pišejo: Naše Jugoslovensko narodno društvo bo imelo 3. oktobra lepo domačo veselico z vinsko trgatvijo v gostilni vdove Welterjeve, do katere vozi z železniške postaje cestna železnica (proga 2). Vabljeni tudi vsa sosedna društva. Kdor se hoče prijetno zabavati, nas bo obiskal. Na odru bo igrala češka godba.

Iz Hamborna-Neumühla (Nemčija) nam pišejo: Pogosto slišimo pritožbe naših rojakov, kako jih izkoriščajo nekateri brezvestneži, ko jim priskrbujejo ženitna spričevala, domovnice, krstne liste in druge listine. Dolžnost naših društev je, da napravijo enkrat za vselej temu početju konec. Vse obsodbe je vredno, da naše poštene rojake z njih trdo pridobljeni denar tako odirajo. Neka oseba v Hambornu zahteva za ženitveno spričevalo kar 45 do 50 mark. Ti brezvestneži se sklicujejo na to, da jugoslovenska pristojna oblastva zahtevajo tako visoke pristojbine, kar je pač laž. Rojakom priporočamo, da se v bodoče obračajo glede preskrbe listin na ljudi, ki jih ne bodo izkoriščali. Vedo naj da ženitvene listine stanejo samo 7 mark (za kolkovino). Vsem rojakom, ki bi kaj sličnega potrebovali, sem drage volje na razpolago. Plačali boste samo kolkovino — Josip Zupan, predsednik pevskega društva »Triglava«, Hamborn, Gorch-Fock-strasse 73a.

Iz Gladbecka (Nemčija) nam pišejo: Jugoslovensko narodno društvo »Domovinski zvon« je imelo 12. t. m. zborovanje. Dvorana gostilne Rose je bila nabito polna, saj smo bili vsi radovedni, kaj nam bo predsednik g. Jazbec novega povedal iz naše ljube domovine, ki jo je bil obiskal. V dvorani so viselo lepo okrašene slike kraljice Petra II., kraljice Marije in nemškega državnega poglavarja Adolfa Hitlerja. G. Jazbec je takoj v začetku povedal, da je imel naš mladi kralj 6. t. m. rojstni dan, ki so ga po vsej Jugoslaviji svečano obhajali. Tudi rojakom v tujini je kraljev rojstni dan svečan praznik. Govornik je izvajal, da se naš mladi kralj lepo vzgaja za svojo težko nalogo, ki ga čaka, ko bo polnoleten. Na koncu govora so zborovalci trikrat zaklicali: »Živela naš kralj in ves kraljevski dom!« Nato je g. Jazbec izrekel lepe pozdrave iz domovine in obrazložil, da Slovenci na Nemškem nismo pozabljeni doma. Obljubili so nam, da hočejo nam pomagati. Banovina nam je izročila že mnogo knjig in slike iz kraljevskega doma. Dobili bomo tudi note za pevski odsek. Vsem, ki nam hočejo pomagati, lepá hvala. Nato je pozval rojake in rojakinje k

složnemu delu in h koncu so zborovalci še nazdravili Adolfu Hitlerju. Zatem se je začela prijetna domača zabava. Naše društvo šteje 86 članic in 106 članov in je najmočnejše narodno društvo v Porurju. Kakor smo že poročali bomo imeli 26. t. m. vinsko trgatvijo v dvorani pri Stencu. Vabimo vse rojake in rojakinje. Godba bo izvrstna. Dne 7. novembra priredi društvo v isti dvorani gledališko igro »Skrivnost grofa Feldseka.« Igralci se že pridno urijo.

Iz Nieuwenhagena (Holandija) nam pišejo: Jugoslovensko narodno društvo sv. Barbare je prav lepo proslavilo štirinajsti rojstni dan našega mladega kralja. Člani in njih rodbine so se zbrali v dvorani gosp. Heuscha in z lepimi nagovori očrtali pomemben dan. Živel naš mladi kralj!

Ženski vestnik

Kako odpraviš neprijetne kuhinjske dišave

Neprijetno je, če se po stanovanju širijo dišave iz kuhinje. To marsikomu pokvari tek. Da to preprečiš, najboljšo, če imaš med kuhanjem vrata kuhinje zaprta. Če to ni mogoče, pa imej na ognjišču med kuhanjem lonček, napolnjen s kisom. Kis namreč vleče vse dišave nase, tudi duh po čebuli, kislem zelju in takih jedeh. Če mleko skipi, nasuj na ploščo štedilnika malo soli ali pa polij s kisom. Ploščo nato, ko se shladi, dobro pomij.

Včasih imajo lonci po nekaterih jedeh kaj neprijeten duh, če jih še tako umivamo. V tak lonec daj malo lesnega pepela ali navadne sode in vode ter ga dobro skuhaj. Ta lug naj v loncu vre vsaj eno uro. Nato lonec dobro zribaj s prav drobnim peskom in umij z milom ter z vročo vodo splahni. Splahni pomivaj posodo vedno v vroči vodi in jo tudi splahni v vroči vodi, ker le tedaj bo posoda res lepo umita in se bo tudi z lahkoto dala obrisati. Poleg tega se bo tudi svetila kakor nova.

Jedilni pribor, ki ima duh po ribah, odstraniš, če nože in vilice zdrgneš s koščkom limone in nato umiješ še z milom.

Za kuhinjo

Buča v smetani. Bučo operi in olup, jo razreži in iztrebi, nato jo zribaj na strgalniku kakor kisló repo, posoli in zmešaj. V kozi pripravi iz dveh žlic moke in dobre žlice masti

bolj temno prežganje z malo drobno zrezane čebule. Ko je prežganje gotovo, otisni dobro nasoljeno bučo in jo deni na prežganje, potem pa prilij takoj tri žlice kisa, dodaj žlički sladke paprike in večkrat dobro premešaj, da se jed ne prismoji. Vode ne prilivaj, ker da buča dosti soka. Tako naj buča vre prav počasi eno uro. Nato prideni osminko litra kisle smetane in drobno sesekljanega zelenega peteršilja. Ko je vrelo še pet minut, je jed gotova in jo daš kot prikuho h govejemu mesu s krompirjem na mizo.

Jabolčna čežana. Jabolka olup, razreži in iztrebi, nato jih pristavi s precej vode. Zraven daš tudi olupek od limone. Ko so se jabolka razkuhala, primešaj malo sladkorja in postavi hladiti. Tako kuhana jabolka zelo radi jedo otroci kakor stari ljudje. Tudi bolnikom lahko daš tako pripravljena jabolka.

Pečena jabolka. Jabolka izberi samo zdrava in ne črviva. Potem jih operi, izreži jim muhe in jih na muhe naloži v pekačo, prilij pol litra vode in jih postavi v pečico. Med pečenjem kozo večkrat obrni, da se po vsi kozi enako pečejo. Če se je voda podušila, je še malo prilij. Ko so jabolka pečena, to se pravi mehka, jih zloži na krožnik in posuj s sladkorjem v prahu. Daš tople ali hladne na mizo.

Krompirjevi krofki. Skuhaj v oblicah krompir, ga olup in stehtaj. Krompirja potem zribaj 14 dek, dodaj tri deke sirovega masla, dva rumenjaka in malo soli. V lončku si pa pripravi kvas iz ene deke kvasca, pusti ga vzhajati in ga potem primešaj zraven. Iz vsega tega umesi testo. Če je potrebno, dodaj še malo mleka. Ko imaš testo ugneten, ga razvaljaj za mezinca na debelo in ga z obodcem za krofe razreži. Te krofe ocvri na vroči masti in daj tople k solati, špinaci ali kaki drugi prikuhi na mizo. Lahko jih pa tudi potreseš s sladkorjem in daš na mizo kot močnato jed z ukuhanim sadjem, odnosno kompotom.

Praktični nasveti

Kako ravnajmo z blatnimi čevlji. Blatnih čevljev ne smemo dati sušiti, ker blato razje usnje, ampak jih najprej umijmo ali obrišimo z vlažno krpo. Tako očiščene denimo na kopita ali jih pa vsaj dobro natlačimo s časopisnim papirjem, da se preveč ne skrčijo, odnosno ne izgube lepe oblike. Sušiti jih moramo na soncu ali pa na ne prevroči pečici, da ne razpoka usnje. Pod čevlje je treba vedno podložiti malo polen ali kaj sličnega, da se tudi podplati hitro posuše. Osušene namažimo potem s kremo za čevlje. Če so čevlji iz teletine, jih pa namažimo z mastjo za čevlje, da usnje ne postane trdo.

Kako se vojskujejo roparske mravlje

Pred kratkim je izšla zanimiva knjiga dveh raziskovalcev Južne Amerike. Iz nje povzemamo nekatere zanimivosti o mravljah. Znanost pozna 8000 vrst mravelj. V južnoameriških gozdovih jih živi več vrst, med katerimi so miroljubne, bojevite in roparske. Mnogo vrst povzroča ogromno škodo v sadovnjakih. Ponoči se te mravlje spravijo na drevesa in s svojimi žagi podobnimi čeljusti pregrizejo vse listje. To listje nosijo potem domov, doma pa prežvečijo v nekakšno kašo, s katero hranijo zarod.

Bojevite vrste mravelj lezejo kar v pravih bataljonih skozi gozdove in odstranijo vse, kar jim je v napotje. V vsako luknjico zlezejo, na vsako drevo splezajo in zaradi svoje ogromne množine preženejo iz hiš vsa živa bitja, celo človeka samega prepodijo, kakor smo že nedavno pisali. Edini uspešni sovražnik te nadleže je mravljinčar.

Kakšna pa je prav za prav mravljinčja vojska? Neke vrste razdiralno armado postavijo v čisto vojaškem ustroju z izvidniškimi stražami in neke vrste poveljstvom, ki mora voditi napade. Spredaj korakajo močnejše in večje, kajti te morajo prve napasti. Mravlje sprednjega krila imajo dolge in težke sekače na čeljustih. Za to napadal-

no vrsto pride glavna sila, ki pa ni tako borbená, pač pa s svojo številnostjo pospeši zmago. Za temi gredo milijoni, ki so neke vrste nosilci tovorov. Tudi te morajo lezti v strogem redu; vsaka skupina strogo ločena in v enaki razdalji, celo v enakih vrstah.

Če pridejo do kake hiše, jo napadejo in jo očistijo od tal do strehe vsega mrčesa in oropajo vsega, kar je užitnega. Zato imenujejo te mravlje tudi mravlje-čistilke. Mrčes sam začutil bližajočo se nevarnost, zato se skrrije. Iz hiš drvi vse, kar leze, v razne luknjice v zemljo, celo z dreves beže in se poskrrijejo. Ko so te mravlje svoje roparsko in čistilno delo opravile, gre njihova pot dalje.

× **Sneg v Franciji.** Velik naval mraza je vdril v severno Francijo. Vihar je napravil v pariški okolici veliko škodo. Pomorska plovba po Rokavskem prelivu in vzhodnem Atlantskem morju je postala zelo težavna. V Loreni in Vogezih je zapadel sneg.

× **40 žrtev eksplozije.** V kemični tvornici v Weehankenu je nastala eksplozija, ki je porušila tvornico ter zasula 40 delavcev in delavk. Plameni so švigali na sosedne hiše in štiri izmed njih so zgorele. Celó streha bolj oddaljene šole je začela goreti.

× Lord Rotschild je zbiral bolhe. Poročali smo že, da je umrl v Londonu lord Rotschild. Pokojni je slovel po svojih naravnoslovnih zbirkah. Njegovo zanimanje je bilo imel je krasne zbirke hroščev, stenic in osredotočeno zlasti na majhne živalce in bolh. Lord Rotschild je bil samec in spadal je med najstarejše in najuglednejše člane Kluba starih samcev. Od leta 1899. do 1910. je bil član spodnje zbornice kot poslanec liberalne stranke. Lord Rotschild je sam založil in izdal knjigo o izumrlih vrstah ptic. Leta 1932. je prodal velik del svojih zbirk za visoko vsoto.

× Levanjevskega menda ne bodo več iskali. Letala pilota Zadkova, ki se je pone srečilo nekje v bližini severnega tečaja, kjer je Zadkov iskal Levanjevskega, še niso našli. Iskanije Levanjevskega bodo morali v kratkem ustaviti. Poleti, na katerih se mora letalec spustiti nizko, da bi mogel preiskati krajino, postajajo nevarni. Upanje, da bi našli Levanjevskega in njegova tovariša, je že majhno. Vse kaže, da je postal slavni ruski letalec žrtev večnega ledu.

× Oporoka na razglednici. Neko berlinsko sodišče je imelo opravka z nenavadno oporoko. Pred kratkim je umrl mož, ki je bil poslal svojemu sinu razglednico in mu na tej razglednici sporočil, da ga postavlja za edinega dediča vsega svojega imetja. Sin je to razglednico razglasil za zadnjo voljo svojega očeta in je zahteval vso dediščino. Njegova sestra pa je oporoki v tej obliki oporekala. Zdaj je odločilo sodišče, da je ta oporoka na razglednici vendarle v polnem obsegu veljavna.

× Ena izmed najznamenitejših dunajskih zgradb je zgorela. Pretekli petek je ogenj uničil znamenito dunajsko zgradbo Rotundo. Rotundo so s cerkvijo sv. Stefana in njenim zvonikom in ogromnim kolesom šteli med reči, ki jih mora videti vsak tujec, ki obišče avstrijsko prestolnico. Pred nekaj leti so Dunajčani slavili šestdesetletnico Rotunde. Zgradba je imela okroglo obliko. Počivala je na stebrih iz betona. Posebnost stavbe je bila okrogla streha s pozlačeno cesarsko krono. Celotna stavba je merila v dolžino 950, v širino pa 205 metrov. V Rotundi so se vršile razne razstave in velesojem.

× Preosnova abesinske krščanske cerkve. Rimski »Tribuna« poroča o preosnovnih stremljenjih v abesinski koptski cerkvi. Poročevalec pravi v tem članku, da je uradna vera vsega italijanskega ozemlja rimsko-katoliška. Kralj Viktor Emanuel, ki se bo dal v katedrali v Adis Abebi kronati za abesinskega cesarja, se bo dal kronati le po papeževem legatu. Ta legat je že odpotoval v Abesinijo v osebi nadškofa na Rodu Castellanija. Nadškof Castellani postane torej najvišji cerkveni dostojanstvenik v Abesiniji. Navzlic temu obdrži dosedanji vrhovni duhovnik koptskih Abesincev svoje dostojanstvo in bo izvedel preosnovno koptske cerkve. Koptske duhovnike bo plačevala italijanska vlada.

× V moškega se je spremenila. V zadnjem času je bilo že nekaj primerov, da so se dekleta, zlasti športnice nenadno spremenile v moške. Pravkar poročajo o novem podobnem primeru iz Avstralije. Gre za 24-letno športnico B. Alexandrovo, ki si je v svojem rojstnem mestu Wellingtonu in drugod pridobila sloves kot odlična igralka tenisa in lahkootletka. Vsi so jo poznali kot mično pravolaso mladenko. V zadnjih letih pa so se pri njej čedalje bolj množili znaki moškega spola in zdaj odide v Anglijo, da se bo dala tam operirati. Ta operacija naj jo spremeni v mladega moškega. Alexandrova se vrne tedaj z drugim spolom v Avstralijo, kjer se bo poročila, odnosno poročil z mladim dekletom iz Sydneya.

Radio Ljubljana

od 26. septembra do 3. oktobra.

Nedelja, 26. septembra: 8.00: Vesel nedeljski pozdrav (kmečki trio in plošče). — 9.00: Čas, poročila, spored. — 9.15: Nekaj okroglih

Obleke

iz lastne tovarne

MOSKE OBLEKE trpežne iz hlače-vine	200	FANTOVSKÉ DOLGE hlače — vzorčaste	32
KRATKA ZIMSKA suknja iz volnene tkanine	240	MOSKE HLAČE močno in solidno izdelane	40
FANTOVSKÉ OBLEKE s kratkimi hlačami	90	PRILJUBLJEN »HUBERTUS« plašč	240

Sternceki

CELJE 97

UNION-KINEMAZON

(plošče). — 9.45: Verski govor (dr. Ciril Potočnik). — 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. — 11.00: Otroška ura: Jurček in Jerica. — 11.30: Promenadni koncert godbe »Sloge« (prenos z oktogona Ljubljanske kreditne banke). — 13.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 13.15: Kar želite, to dobite (plošče). — 17.00: Kmetijska ura: Priloga ensilazne krme (inž. Matija Avsec). — 17.30: Koncert lahke glasbe (sodelovali bodo radijski orkester in brata Golob — duet harmonik). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura: Sodobna hrvatska pripovedka (Novak Simić, profesor iz Zagreba). — 20.00: Prenos iz Prage: Dvořák: Slovanski plesi. — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Radijski jazz.

Ponedeljek, 21. septembra: 12.00: V sodobnem ritmu (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Operni odlomki (plošče). — 14.00: Vreme, borza. — 18.00: Koncert radijskega orkestra. — 18.40: Pogled v bodočo sezono (vodja uprave profesor Fran Koblar). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura: Skandinavci in Jugoslovenci (Luka Smodlaka). — 19.50: Zanimivosti. — 20.00: Mozartova ura (sodelovali bodo Vekoslav Janko, Svetozar Banovec in radijski orkester). — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Prelovčeve samospelve bo pela Pokdka Zupanova.

Torek, 28. septembra: 12.00: Sprehod po Balkanu (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Koncert radijskega orkestra. — 14.00: Vreme, borza. — 18.00: Dvořákova dela (plošče). — 18.40: Glasbeni spored v prihodnjem letu (dr. Anton Dolinar). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura: Smisel za socialno higieno pri našem ljudstvu (dr. Anté Vuletić iz Zagreba). — 19.50: Deset minut zabave. — 20.00: Violinski koncert profesorja Karla Rupla, pri klavirju profesor Marjan Lipovšek. — 20.40: Orgelski koncert (plošče). — 21.00: Koncert radijskega orkestra. — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Pevski kvartet »Fantje na vasi«.

Sreda, 29. septembra: 12.00: Za vsakega nekaj (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Pa nekaj za vse (plošče). — 14.00: Vreme, borza. — 18.00: Ruski sekstet. — 18.40: Mladinski

spored prihodnjega leta (profesor Niko Kuret). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura: Tuji vplivi v jugoslovenski nacionalni in umetni glasbi (profesor Škerjanc iz Ljubljane). — 19.15: Šah. — 20.00: Večer lahke glasbe (sodelovali bodo Tone Petrovič — narodne, radijski orkester in mandolinistični trio). — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Zdaj pa na ples (plošče).

Četrtek, 30. septembra: 12.00: Češki in slovaški narodni napevi (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Koncert radijskega orkestra. — 14.00: Vreme, borza. — 18.00: Zborovske pesmi (plošče). — 18.40: Prosvetni spored prihodnjega leta (Vinko Zor). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura: Ministrstvo za telesno vzgojo naroda. — 19.50: Deset minut zabave. — 20.00: Koncert (Gregorčičev pihalni kvintet in tercet Stritar). — 21.15: Schumann: Otroški prizori (klavir na ploščah). — 21.30: Koncert radijskega orkestra. — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Radijski jazz (vmesne speve bo pel Mirko Premelč).

Petek, 1. oktobra: 12.00: Po naših logih in gajih (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Orkestralni koncert (plošče). — 14. Vreme, borza. — 18.00: Duet: klavir in harmonij (Gnejzdova Melita in Kaškarov Dimitrij). — 18.40: Dramske prireditve v prihodnjem letu (profesor Fran Koblar). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Zanimivosti. — 20.00: In zdaj: Dame volijo! (Adamičev jazz in Jožek in Ježek bodo poskrbeli za dobro voljo). — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.30: Angleške plošče.

Sobota 2. oktobra: 12.00: Plošča za ploščo, pisana zmes. — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Plošča za ploščo pisana zmes. — 14.00: Vreme. — 18.00: Za delopust (igral bo radijski orkester). — 18.40: Zabavne oddaje v prihodnjem letu (profesor Niko Kuret). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Pregled sporeda. — 20.00: O zunanjih politiki (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: Pratika za mesec oktober ali vinotoč (besedilo napisal Niko Kuret, izvajali bodo člani radijske igralske družine). — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Koncert radijskega orkestra

Iz Prekmurja

Prekmurski pisatelj

Küzmič je dobil spomenik

Murska Sobota, septembra.

Velika slovesnost je bila nedavno nedeljo v Prekmurju. Pri Sv. Benediktu je Prekmursko muzejsko društvo odkrilo spominsko ploščo prekmurskemu pisatelju Miklošu Küzmiču in nadgrobnik narodnemu buditelju Francu Ivanoczyju.

Dopoldne je v cerkvi pri Sv. Benediktu daroval slovesno mašo škofov zastopnik kanonik g. dr. Osterc. Starodavna cerkev je bila polna katoliških, pa tudi evangeličanskih vernikov. Ginljiv je bil trenutek, ko je tišinski župnik g. Krantz pokazal s prižnice staro knjžico in ljudem v domačih besedah razložil, da je to tista knjiga, ki so jo »gospod Küzmič na vaš jezik doli obrnoli.«

Zaradi slabega vremena je bila proslava v šoli. Nad dvesto ljudi se je gnetlo v razredu. Vmes so bili mnogi, ki so še poznali dobrega starega gospoda Ivanoczyja. Proslave so se udeležili tudi zastopniki javnosti in narodnih društev. Proslavo je otvoril predsednik Prekmurskega muzejskega društva profesor Vilko Novak in povedal med drugim, da se je pisatelj Küzmič rodil v Dolnjih Slavenčih in da je bil 40 let župnik pri Sv. Benediktu in vice-dekan. 40 let je živel tu s svojim ljudstvom. Tu je tudi njegov grob, za katerega pa na žalost ne vemo več. Tudi dr. Ivanoczy je bil dolgo časa župnik v tej župniji in mnogi stari ljudje se ga še spominjajo.

Za profesorjem Novakom so govorili še drugi. Vsi so poudarjali vezi, ki danes vežejo Prekmurje z ostalo Slovenijo in ki so v resnici obstajale tudi že pred 1919. letom »Ko ni bilo še mostov čez Muro,« je povedal zastopnik Zgodovinskega in muzejskega društva v Mariboru dr. Tomišek, »so bili brodi in po teh smo se mi vozili k vam, vi pa k nam. In danes sem bil z vami v vaši cerkvi in skupaj z vami sem pel tisto 'Veš, o Marija'...«

»Listamo po zgodovini zemlje naše...« v liričnem spominskem govoru je domačin g. Camplin dal pregled o nekoč tako slavni zgodovini prekmurskega ljudstva. »Ali veste, da je soboška cerkev sezidana na temeljih poganskega svetišča? Prav gotovo pa veste, da sta tod nekoč vladala Pribina in Kocelj, da je tu tekla zibelka slovenske omike. Ali potem so prišli Madžari, prišli so Turki in Kruci in so ropali...«

Z isto pobožnostjo kakor prei tišinskega gospoda v cerkvi, so poslušali ljudje zdaj govornike. Skrb za vsakdanji kruh je vtisnila pečat tem obrazom, rokam, telesom, a vseeno so bili veseli, da so imeli tako dobre gospode, kakor sta bila Küzmič in Ivanoczy.

Lov na tihotapce. Nedavno so priredili orožniki in finančni stražniki v okolici Turnišča in Molvarjevcev lov na tihotapce. Orožniki so namreč bili dognali, da imajo v teh krajih tihotapci svoja skladišča. V Lipah so res našli tako skladišče. Zaplenili so ogromne množine madžarskega tobaka in vžigalnikov. Tihotapcev samih pa še niso izsledili.

Listnica uredništva

Velika Nedelja. Ni vse jasno, kaj hočete povedati.

Praktični nasveti. V teku let smo jih objavili že toliko, da ne vemo, v kateri številki je bil ta ali oni nasvet objavljen. Če bi iskali posamezen recept, bi včasih trajalo tudi do dva dni ali še dalje. Torej naj si rajši čitatelji in čitateljice kuhinjske recepte in praktične nasvete izrezujejo in shranjujejo.

ISKRENA BESEDA

»Pri tvoji ženi mi je najbolj všeč to, da ni moja žena!«

Mali oglasi

POSOJILA NA VKNJIŽBO,

poroke, uradnikom na plačo, kmetom na posestvo, preskrbimo takoj. Pojasnila s prednakazilom 10 Din v znamkah daje Triumph, Zagreb, Ilica 21.

KMEČKO DEKLE

24 let stara, iz okolice Brežic, s 150.000 Din dote, se želi omožiti. Informacije s prednakazilom 10 Din v znamkah daje Ideal, Zagreb, Ilica 21.

KUHARICA,

26 let stara, celjsko dekle, s 40.000 Din dote, se želi omožiti. Informacije s prednakazilom 10 Din v znamkah daje Ideal, Zagreb, Ilica 21.

GOSPODIČNA

iz bogate trgovske hiše, 22 let stara, krasna brinetka, s 500.000 Din dote, se želi omožiti. Informacije s prednakazilom 10 Din v znamkah daje Ideal, Zagreb, Ilica 21.

UČITELJICA,

24 let stara, prijetna blondinka s 300.000 Din dote, se želi omožiti. Informacije s prednakazilom 10 Din v znamkah daje Ideal, Zagreb, Ilica 21.

KMEČKO DEKLE,

26 let stara, Ljutomerčanka, krasna blondinka, s 50.000 Din dote, se želi poročiti. Informacije s prednakazilom 10 Din v znamkah daje Ideal, Zagreb, Ilica 21.

EDINKA,

krasna brinetka, s 100 orali posestva in 500.000 Din gotovine, se želi poročiti. Informacije s prednakazilom 10 Din v znamkah daje Ideal, Zagreb, Ilica 21.

DVE SESTRI,

prijazni brinetki, 28 in 30 let stari, z dotama po 500.000 Din, se želita poročiti. Informacije s prednakazilom 10 Din v znamkah daje Ideal, Zagreb, Ilica 21.

VDOVA

z dobro uvedeno gostilno in trgovino (vrednost 500.000 Din) v lastni hiši pri cerkvi, 36 let stara, se želi poročiti z dobrim trgovcem. Informacije s prednakazilom 10 Din v znamkah daje Ideal, Zagreb, Ilica 21.

AMERIČAN,

bogat, 40 let star, državni uradnik, 35 let star, gostilničar, 30 let star, in tisoč drugih iščejo primerne življenjske družice. Dekleta, ponudite se. Informacije s prednakazilom 10 Din v znamkah daje Ideal, Zagreb, Ilica 21.

DO 5000 DINARJEV MESEČNO

(tudi kot postranski poklic) lahko zaslužijo oni, ki za svojo banovino prevzamejo naše samostojne podružnice za dobavo in obračun. Ni treba kavcije! Ni treba posebnega znanja! Zato so sedež, prostori, poklic postranske reči! Zanesljivi interesi naj se samo pismeno javijo pod št. 45.305. Ponudbe posreduje dalje Publicitas, d. d., Zagreb, Ilica 9.

POSESTVO

15 ha zemljišča, dobičkanosno, zaradi starosti ugodno naprodaj. Vprašati je pri Alojzu Kuvkiću, Vrh, Sv. Jernej pri Ločah.

Oglašujte v »Domovini«

HRANILNE KNJŽICE

prodane ali kupite zelo ugodno potom moje oblastveno dovoljene pisarne. Takojšnja gotovina. Rudolf Zore, Ljubljana, Gledališka ul. 12. Telefon 38-10.

UPOKOJENEC S PRIMERNIM KAPITALOM

ima najlepšo priliko v prijazni Sevnici nuditi finančno pomoč posestniku nove hiše v svrhu adaptacije. Dogovor s lastnikom hiše št. 229. Dvosobno stanovanje z vsemi pomožnimi prostori. — Istotam se sprejme šiviljska učenka.

JESEN — ZIMA ...

OSTANKI

mariborskih tekstilnih tovarn, pristnobarvni, brez napak, in sicer: »Paket Serija R« z vsebino 14—18 m dobro uporabnih ostankov flanelov in barhentov za žensko obleko, moško in žensko spodnje perilo in »Paket Serija S« z vsebino 14—18 m flanela za moške pižame, spodnje perilo, touringov in frenžev za moške srajce, vse v najlepših vzorcih in izbrani sestavi za reklamno ceno

vsak paket poštne prosto samo Din 128.—

Dalje špeciální paket »original Kosmos D« z vsebino 17—21 m Ia. barhentov za ženske obleke, bluze in prvovrstnih flanelov za pižame, žensko, moško in otroško perilo za izjemno ceno

vsak paket poštne prosto samo Din 150.—

»Paket Serija Z« z vsebino 3—3.20 m dobrega sukna za moško obleko ali damski kostum

vsak paket poštne prosto samo Din 136.—

in »Original Z paket« z vsebino 3 m Ia. sukna za moško obleko, damski kostum ali plašč za izjemno ceno

vsak paket poštne prosto samo Din 162.—

Neprimerno vzamem nazaj in zamenjam.

Pišite še danes RAZPOŠILJALNICI KOSMOS, Maribor, Kralja Petra trg.

HRANILNE KNJŽICE

vrednostne papirje vnovčuje po najboljši ceni in proti takojšnjemu izplačilu, izpostuje vse bančne, denarne, kreditne in blagovne posle najkulantneje

ALOJZI PLANINSEK

trg. ag. bančnih poslov, Ljubljana, Beethovnova ulica 14/L, telefon 35-10. 59

Novosti

perila, obleke, pumparice i. t. d. nudi ceneno

PRESKER,
Sv. Petra c. 24.

NOVOST! Samo Din 98.—

št. 63 719. Cenena, a dobra Shock-Prof zapesna ura, točno regulirana, lep kromiran okrov zapesnica iz usnja — številčnica in kazalo osvetljena (Radium)

Din 98.—

Zahtevajte veliki cenik, ki ga dobite zastonj in poštne prosto. Velike izbere ur, zlatnine in srebrnine.

Lastna protokollirana tovarna ur v svici
H. SUTTNER, LJUBLJANA 6.